

Opiskeluhuollon suunnitelma

Hyväksytty: 8.8.2023 132/2023 rehtori, saavutettavuustarkistus 27.5.2024

Sisällysluettelo

1	Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet.....	4
2	Opiskeluhuollon toimintatavat ja käytänteet.....	7
1.	Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä.....	7
3	Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, resursseista ja seuranta.....	9
4	Yhteisöllinen opiskeluhoito	11
5	Yksilökohtainen opiskeluhoito	14
5.1	Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijat.....	15
5.1.1	Opiskeluterveydenhoito.....	15
5.1.2	Psyykkari.....	16
5.1.3	Kuraattori	16
5.1.4	Koulupsykologi	17
5.2	Oppilaitoskohtainen yksilöllisen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä	17
5.3	Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset	18
5.3.1	Opiskeluhoitorekisteri	18
5.3.2	Opiskeluhuollon kertomukset	18
6	Asuntolatoiminta.....	19
6.1	Tehtävien, vastuun ja työnjako.....	20
6.1.1	Asuntola-asumisen onnistumisen edellytys.....	20
6.1.2	Henkilökohtaista ohjausta nuorten eri elämäntilanteissa.....	20
6.2	Keski-Pohjanmaan ammattiopisto, ammattikampus	20
6.2.1	Vapaa-ajan toiminta asuntolassa	21
6.2.2	Atsa.....	21
6.3	Kälviän toimipaikka	21
6.4	Kannuksen toimipaikka	22
6.4.1	Toimipaikka järjestää opiskelijoille vapaa-aika- ja harrastustoimintaa	23
6.5	Kaustisen toimipaikka	23
6.5.1	Vapaa-ajan toiminta:	23
6.6	Perhon toimipaikka	24
7	Turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.....	24
7.1	Opiskelu- ja työkyvyn ylläpito	24
7.1.1	Työkykypassin avulla	25
8	Keskeyttämisen ehkäisy.....	25
8.1	Ennaltaehkäisy	25

8.2	Hoks ja tuki.....	26
8.3	Opintojen etenemisen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen	27
8.4	Etsivä nuorisotyö.....	28
8.4.1	Muut, kuin oppivelvolliset.....	29
8.5	Opiskelija aikeissa keskeyttää.....	29
8.6	Eroaminen oppilaitoksesta tai siirtyminen toiseen tutkintoon.....	30
9	Sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö	30
9.1	Oppilaitoksen ja huoltajien välinen yhteistyö	31
9.2	Saattaen vaihto yhteistyö, opiskelijan, huoltajan, perusopetuksen, sairaalakoulun ja te-palveluiden välillä	32
9.3	Opintoja suunniteltaessa tulisi huomioida.....	33
9.4	Yhteistyö lastensuojelulain mukaan.....	33
9.5	Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	34
9.5.1	Palvelutarpeen arviointi	34
9.5.2	Läheisverkoston kartoittaminen.....	35
9.5.3	Nuorisopalvelutakuu	35
9.5.4	Subjekttiivinen oikeus päihteettömyyttä tukeviin palveluihin	36
9.5.5	Lastensuojelun kiireelliset sijoitukset	36
9.6	Mielenterveys ja yhteistyö toimijoiden kanssa	37
9.6.1	Ohjaus palveluiden piiriin tarvittaessa:.....	39
9.7	Yhteistyö työ- ja elinkeinotoimiston kanssa.....	40
9.8	Etsivä nuorisotyö.....	40
9.9	Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto	41
9.10	Yhteistyö seurakunnan kanssa	41
9.11	Yhteistyö poliisin kanssa.....	41
10	Savuttomuuden edistäminen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy	42
11	Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	43
11.1	Kiusaaminen.....	44
11.2	Syrjintä	44
11.3	Häirintä.....	44
11.4	Ostrakismi	45
11.5	Vihapuhe	45
11.6	Väkivalta	45
11.7	Kiusaamisen, syrjinnän, vihapuheen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy	45
11.7.1	Kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen	46

11.7.2	Toimintaohjeet kiusaamis-, syrjintä, häirintä-, ja väkivaltatilanteissa	46
11.7.3	Opiskelija kiusaa/syrjii/häiritsee toista opiskelijaa.....	47
11.7.4	Mikäli tilanne jatkuu:.....	47
11.7.5	Muut kiusaamistilanteet	48
11.7.6	Opiskelija loukkaa opettajaa tai muuta henkilökuntaa	49
11.7.7	Väkivaltatilanne	49
12	Toimintaohje koskien opiskeluun liittyviin matkoihin	49
13	Toimintaohje äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa.....	50
14	Hankkeiden tuottamat palvelut	50
15	Linkkejä.....	50

Kuvat

Kuva 1	Opiskeluhuollon kokonaisuus.....	6
Kuva 2	Opiskeluhuollon resurssit.....	10
Kuva 3	Osallisuuden tikapuut	13

Taulukot

Taulukko 1	Tukimateriaalia opiskelijoiden osallisuuden edistämiseen.....	13
------------	---	----

1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Opiskeluhuolto on myös toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä toimintaa. Opiskeluhuollon avulla tuetaan myös oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ennaltaehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia.

Opiskeluhuolto kuuluu kaikille ammatillisen koulutuksen perustutkintokoulutuksessa, tutkintokoulutukseen valmentavassa (TUVA) koulutuksessa ja kaikille oppivelvollisille. Lisäksi lakia sovelletaan oppivelvolliseen, joka opiskelee ammattitutkintokoulutuksessa.

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien viranomaisten ja työntekijöiden tehtävä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien ammatillista tutkintokoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, vastaa myös opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 § tarkoitettuun koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuva opiskeluhuoltosuunnitelma toteutuu. Palveluiden järjestämisestä vastaa hyvinvointialue, jonka alueella oppilaitos sijaitsee. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen sekä yksilökohtaisena opiskeluhuoltona, jolla tarkoitetaan

yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluja, monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Koulutuksen järjestäjä:

- Vastaa opetussuunnitelman mukaisen tai koulutuksen järjestäjän päätökseen perustuvan opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumisesta
- Tarjoaa soveltuvat tilat (opiskeluhuollon) palvelujen järjestämiseksi

Hyvinvointialue:

- Vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä terveydenhuoltolaissa säädetyn mukaisesti
- Vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opetuksessa tai koulutuksessa oleville opiskelijoille. Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa; ensisijaisesti oppilaitoksessa.

Opiskeluhuolto järjestetään yhteistyössä

- oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.
- Oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelijaa tarvitsemiensa opiskeluhuollon etuuksien ja palveluiden pariin.
- (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 § ja 11§ ja hyvinvointialueen osalta Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 15 a §)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, jonka lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus sekä kuulluksi tuleminen sekä yksilökohtaisena opiskeluhuoltona, jolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon, kuraattori- ja psykologipalveluja ja monialaista yksilöllistä opiskeluhuoltoa.

Kuva 1 Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoollon kokonaisuus muodostuu käytännössä yhteisöllisestä toiminnasta, yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta, pedagogisesta tuesta sekä muista tukipalveluista. Opiskeluhoollon tarkoituksena on tukea positiivisen opiskeluilmapiiirin ylläpitämistä ja yhteisön hyvinvointia. Positiivista opiskeluilmapiiriä vahvistaa opettajien ja ohjaushenkilöstön aito kiinnostus opiskelijoiden hyvinvoinnista ja opintojen etenemisestä. Opiskeluhoolto kokonaisuutena kuuluu kaikille opiskelijoille, hakeutumisväylästä riippumatta.

Opiskeluhoollon yksilökohtaisten palvelujen järjestämisessä tulee suosia **ennaltaehkäiseviä, osallistavia, ohjauksellisia ja esteettömiä toimintatapoja**. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen opiskelija voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhooltoasian käsittelyyn tai antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoollon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoollon palveluja.

Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa yhteisöllistä toimintakulttuuria. **Opiskeluhoollon palvelujen tulee pyrkiä madaltamaan eri keinoin opiskelijoiden kynnystä hakea ajoissa tarvitsemaansa tukea tai palveluja.** Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa

luottamuksellisuus ja tietosuoja ovat olennaisia toiminnan onnistumien edellytyksiä ja sen eettinen perusta.

Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa.

Opiskeluhuollon tavoitteet asetetaan vuosittain oppilaitoskohtaisesti opiskeluhoitoryhmien valmistelemana ja vahvistetaan opiskeluhuollon ohjausryhmässä.

2 Opiskeluhuollon toimintatavat ja käytänteet

Yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja sen koordinoitua alueellisesti ja Kpedussa ohjaavat seuraavat ryhmät:

1. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Hyvinvointialue koordinoi Kpedun, muiden koulutusten järjestäjien ja kuntien kanssa alueellista opiskeluhuollon yhteistyöryhmää. Ryhmä valmistelee alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman hyvinvointialueen aluevaltuustolle, seuraa sen toteutumista sekä opiskeluhoitopalvelujen yhteistyön toteutumista alueella. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma perustuu koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin. Lisäksi alueellisessa ryhmässä käsitellään hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välisiä opiskeluhuollon yhteistyökysymyksiä.

2. Opiskeluhuollon ohjausryhmä

Ryhmä toimii koulutuksen järjestäjätason opiskeluhuollon ohjausryhmänä, jonka jäseninä ovat alueen opiskeluhuollon verkoston keskeiset toimijat sekä oppilaitoksen edustajat. Ohjausryhmän tehtävä on opiskeluhuollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi Kpedussa. Opiskeluhuollon tavoitteet vahvistetaan vuosittain opiskeluhuollon ohjausryhmässä. Puheenjohtajana on vararehtori, sihteerinä opiskeluhuollon koordinaattori. Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

3. Kpedun opiskeluhoitoryhmät

Kpedussa toimivat opiskeluhoitoryhmät Ammattikampuksella, Kälviällä ja Luonnonvara-alalla. Puheenjohtajana on vararehtori/toimialapäällikkö, jäseninä opiskeluhuollon, erityisen tuen, opetuksen, asuntolatoiminnan ja opiskelijoiden edustajat sekä sihteerinä opiskeluhuollon koordinaattori.

Opiskeluhooltoryhmien tehtävänä on toimipaikkatasoinen opiskeluhuollon käytännön toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäminen Kpedun opiskeluhuollon toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Opiskeluhooltoryhmistä kootaan keskeiset vuosittaiset opiskeluhuollon kehittämiskohteet oppilaitostason toimintasuunnitelmaan, joka vahvistetaan opiskeluhuollon ohjausryhmässä.

Opiskeluhooltoja johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä henkilö (vararehtori) ja sitä koordinoi opiskeluhuollon koordinaattori. Opiskeluhuollon koordinaattori toimii sihteerinä kaikissa opiskeluhooltoryhmissä ja varmistaa opiskeluhooltosuunnitelman käytänteiden ja toimintatapojen sekä vuosittaisten tavoitteiden toteutumisen koulutuksen järjestäjätasolla yhdessä vararehtorin kanssa.

Koordinaattori kokoaa opiskeluhooltoja koskevaa tietoa eri lähteistä, tiedottaa opiskeluhooltoon liittyvistä asioista sekä edistää yhteisöllisen opiskeluhooltotyön seurantaa ja arviointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

4. Opiskeluhuollon yhteistyöfoorumi Ammattikampuksella

Opiskeluhuollon yhteistyöfoorumi toimii ammattikampuksella. Ryhmän jäseninä ovat opiskeluhuollon, erityisen tuen ja ohjauksen ja asuntolatoiminnan edustajat ammattikampuksen eri toimialoilta. Foorumeissa käydään läpi opiskeluhooltoryhmän läpikäymiä asioita, nostetaan esiin kehittämiskohteita ja tehdään esityksiä opiskeluhooltoryhmälle. Opiskeluhuollon foorumin tehtävänä on koota opiskeluhuollon toimijat yhteen ja jakaa ajankohtaista tietoa, nostaa esiin ajankohtaisia haasteita sekä edistää yhteisöllistä toimintakulttuuria.

Suunnittelu- ja kehittämistyössä kuullaan opiskelijoita. Ryhmä kokoontuu yhteisesti sovitun aikataulun mukaisesti. Yhteistyöfoorumi ja opiskeluhooltoryhmät kokoontuvat myös yhteisiin kehittämispäiviin kaksi kertaa vuodessa.

5. Alakohtaiset pedagogiset opiskeluhyvinvointiryhmät (hyvis-ryhmät)

Lisäksi alakohtaisesti voi kokoontua vastuuhjaajan tueksi tarvittaessa pedagoginen hyvinvointiryhmä, jos vastuuhjaajalla on huoli ryhmän opiskelijoiden opintojen edistymisestä tai osallisuuden ja yhteisöllisyyden toteutumisesta opiskeluryhmässä. Pedagogiseen hyvinvointiryhmään kuuluu opinto-ohjaaja (kokoaa ryhmän), opiskelijaryhmän vastuuhjaaja, erityisopettaja ja tarvittaessa terveydenhoitaja, kuraattori ja psykologi.

Ryhmän kokoamisen lähtökohtana on vastuuhjaajan huoli ryhmään liittyvistä asioista (ryhmähenki, vuorovaikutussuhteet, opiskelumotivaatio ym.)

Jos keskustelussa nousee esille opiskeluhuollollinen huoli yksittäisestä opiskelijasta, sovitaan kuka ottaa vastuun puheeksi ottamisesta opiskelijan kanssa ja on yhteydessä tarvittaessa huoltajaan.

Yksittäisen opiskelijan asian käsittely perustuu lähtökohtaisesti aina opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa suostumukseen ja käsitellään tapauskohtaisesti kootussa yksilökohtaisessa monialaisessa opiskeluhuoltoryhmässä.

Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuoltopalveluja, hänen on **otettava viipymättä yhteyttä** opiskeluterveydenhuollon työntekijään, kuraattoriin tai psykologiin **yhdessä opiskelijan kanssa**. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä opiskelijan kanssa yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhuoltoon (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi) pikaisesti (samana tai seuraavana työpäivänä) ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä (Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki §16). Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tilannetta, jos hyvis-ryhmän keskustelussa on noussut huoli opiskelijasta ja jaetaan vastuuta puheeksi ottamisesta opiskelijan kanssa eri opiskeluhuollon toimijoiden kesken.

Kun oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä ottaa opiskeluhuoltolain mukaisesti yhteyttä opiskeluhuollon ammattilaiseen arvioituaan opiskelijan tarvitsevan tämän palveluita, on hänen annettava tiedossaan olevat, tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 23.)

Lähtökohtana pedagogisissa hyvinvointiryhmissä (hyvis-ryhmät) on aina moniammatillinen tuki ja konsultaatio vastuuohjaajalle opiskelijaryhmän opintojen ja yhteisöllisyyden edistämiseen.

3 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, resursseista ja seuranta

Kpedulla on velvollisuus huolehtia opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä siten, että palvelut ovat opiskelijoille helposti saatavilla, tasa-arvoisesti ja laadukkaasti järjestettyjä. Vastaamme siitä, että opiskeluhuoltosuunnitelma toteutuu ja opiskeluhuollon palvelut tuotetaan yhteistyössä hyvinvointialueen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opiskeluhuollon tavoitteet määritellään erilaisten kyselyiden, kartoitusten ja henkilökunnan käytännön kokemusten kautta. Opiskeluhuollon tavoitteiden toteutumista seurataan puolen vuoden välein.

Lukuvuoden päättyessä arvioidaan opiskeluhuollon tavoitteiden toteutuminen ja suunnitellaan seuraavan vuoden tavoitteet. Opiskeluhuollon kokonaistarpeeseen vaikuttaa opiskelijoiden erinäisten

tukitarpeiden kokonaistilanne, muiden palveluiden toimivuus niin oppilaitoksen sisällä ja kuin verkoston palveluissa.

Opiskeluhuollon kokonaispalvelutarpeen tilannetta arvioidaan ja pyritään parantamaan olemalla yhteistyössä Soiten opiskeluhoitopalveluita tuottavien johdon edustajien kanssa, toimimalla erilaisissa työryhmissä kuten alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä, Lape-verkostossa tai nuorten ohjaus ja palveluverkostossa.

	Opiskelijamäärä syyskuussa 2022	Erityisen tuen opiskelijat	Terveystoimittaja 2023	Lääkäri 2023	Psykologi 2023	Kuraattori 2023
Ammattikamp	2285	622	80 1/2 päivää kuukaudessa	2 päivää kuukaudessa	29 päivää kuukaudessa	52 päivää kuukaudessa
Kannus	381	75	64 tuntia kuukaudessa	4 tuntia kuukaudessa	4 tuntia kuukaudessa	64 päivää kuukaudessa
Kaustinen	178	21	2 päivää kuukaudessa	30 min tuntia kuukaudessa	1 tunti kuukaudessa	2 päivää kuukaudessa
Kälviä	80	26	4 päivää kuukaudessa	ei säännöllinen päivää kuu	8 tuntia kiikaudessa	4 päivää kuukaudessa
Perho	53	3	5 tuntia kuukaudessa	Ei lainkaan	Ei lainkaan	10 tuntia kuukaudessa

Kuva 2 Opiskeluhuollon resurssit esimerkki 2022

Kuvassa olevaan taulukkoon (kuva 2) on kuvattu toimipaikoittain opiskelijamäärät, erityisen tuen opiskelijoiden määrät ja käytettävissä olevat opiskeluhuollon resurssit. Luvut eivät tässä ole HTV., koska osassa toimipaikoissa käytettävissä olevat resurssit ovat vain muutamia tunteja kuukaudessa ja mm. Tea-viisarissa luvut ovat päivinä ja tunteina.

Seuranta ja omavalvonta

Opiskeluhuollossa seurataan opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seuraavasti:

- Vuosittain asetettujen tavoitteiden toteutumista
- Opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä asioita
 - Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi %
 - Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, %
 - Ei ole saanut Tukea ja apua hyvinvointiin koulukuraattorilta, opettajalta, psykologilta lukuvuoden aikana, vaikka olisi tarvinnut %
- Opiskeluyhteisöön liittyvät asiat (% Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä)
- Oppimisympäristöihin liittyvät tarpeet. (% Viihtyminen koulussa)
- Seuraamme myös neg. eronneiden opiskelijoiden määriä sekä opiskelijoiden keskeyttämisä
- Valmistuneiden työttömyysluku (Reimari-tilasto)
- Tea-viisarin tuloksia
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tuloksia
- Amispalautteet

Kouluterveyskyselystä ja Tea-viisarista nostetaan lisäksi muita keskeisiä toimenpiteitä, joita pitää kehittää ja jotka vaikuttavat opiskeluhuollon kokonaistarpeen arviontiin. Arvioimme opiskeluhuollon riittävyyttä sekä laatua opiskelijoiden, henkilökunnan ja opiskeluhuollon toimijoiden kanssa käytävissä keskusteluissa erilaisin itsearvioinnein.

Opiskeluhuollon kehittämisestä vastaa oppilaitoksen johto yhdessä oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmän kanssa.

Seurantatietoja käydään läpi:

- opiskeluhuoltoryhmissä
- opiskelijakunnassa ja
- opiskeluhuollon kehittämispäivässä.

Keskeisistä tuloksista tiedotetaan:

- Opiskelijoille, Wilma
- Huoltajille, Wilma
- Tarvittaville yhteistyökumppaneille
- Ohjausryhmälle.

Henkilöstölle järjestetään koulutusta säännöllisesti hyvinvointiin liittyvistä teemoista kuten yhteisöllisyyden lisäämisestä, mielenterveys- ja päihdeosaamisen lisäämisestä sekä erilaisten oppijoiden kohtaamisesta.

Henkilöstöä perehdytetään opiskeluhuollon suunnitelmaan, toimintaohjeisiin ja palveluihin koulutustilaisuuksissa, intrassa sekä opiskelijahuollon vastuuhenkilöiden sekä esihenkilöiden toimesta.

Opiskeluhuoltosuunnitelman päivytyksestä vastaavat opiskeluhuollon vastuuhenkilöt sekä opiskeluhuoltoryhmä.

4 Yhteisöllinen opiskeluhoito

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa yhteisöllisellä opiskeluhoitolla tarkoitetaan toimia, joilla edistetään opiskelijoiden ja opiskeluyhteisön oppimista, osallisuutta, terveyttä, turvallisuutta, esteettömyyttä, ja hyvinvointia. Lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja kuulluksi tuleminen.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimien suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuu toimipaikkakohtaisissa opiskeluhuoltoryhmissä opiskeluhuollon vuosikellon mukaisesti.

Painopisteet määritellään opiskelijapalautteiden perusteella, joita saadaan mm. kouluterveyskyselystä, tasa- arvo- ja yhdenvertaisuuskyselystä, Tea-viisarin tuloksista, amispalautteista (ARVO) sekä opiskelijakunnalta saadusta palautteesta.

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa pyritään edistämään opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtimaan siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan sen kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvissä asioissa. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua tutkintokohtaisten toteuttamissuunnitelmien/opetussuunnitelmien ja järjestyssääntöjen valmisteluun.

Oppilaitoksella on opiskelijoista muodostuva Opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää opiskelijoiden ja koulutuksen järjestäjän välistä yhteistyötä. Opiskelijakunnat myös osaltaan valmistavat opiskelijoita aktiiviseen ja kriittiseen kansalaisuuteen. Opiskelijakuntatoiminnan opas.

Keski-Pohjanmaan ammattiopiston opiskelijoille tarkoitettu opiskelijayhdistys Keko ry. luo ja kehittää opiskelijoille vapaa-ajan toimintaa ja valvoo opiskelijoiden etuja opiskelun ajan. Opiskelijayhdistyksen hallitukseen valitaan joka vuosi uusia jäseniä sekä varajäseniä opiskelijoistamme. Opiskelijoita on edustettuna eri työryhmissä. Opiskelijoiden hyvinvointia ja sitoutumista opintoihin edistetään myös luomalla edellytyksiä opiskelijoiden omaan osallisuuteen perustuvaan toimintaan.

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa on useita erilaisia yhteistyötapoja ja toimenpiteitä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa osallisuuden vahvistamiseksi mm:

- Kotiväenillat
- Wilma
- Avointen ovien päivät / tutustumispäivät
- Ryhmytymispäivät
- Hyvinvointimessut, AmisGaala
- Yläkoulujen vanhempainillat
- Opiskelijakunta
- Tutor-toiminta (asuntolatutor, liikuntatutor, harrastetutor, digitutor)
- Liikuntapäivät
- Hyvinvointipäivät
- Liikennevalistus

- Helsinki Mission yksinäisyyden torjuntaohjelma
- Saku Stars, Saku Sports
- Savuttomuusryhmän teemat, nikotiiniton amis
- Moniammatillinen yhteistyö oppimisympäristöjen terveellisuuden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastamiskäytäntöjä varten.

Tukimateriaalia opiskelijoiden osallisuuden edistämiseen	Linkki
Tuunaa tapahtuma -opas	https://issuu.com/ammattilainen/docs/tuunaatapahtuma
Hyvinvoiva amis	https://hyvinvoivaamis.fi/
Vertaissovittelu	http://www.ssf-ffm.com/vertaissovittelu
Saku ry	http://www.sakury.net/
Opiskelijajärjestöt	https://sakkiry.fi http://osku.info/

Taulukko 1 Tukimateriaalia opiskelijoiden osallisuuden edistämiseen

Kuva 3 Osallisuuden tikapuut

5 Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja alaikäisten huoltajiensa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen voi kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhoiltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhoillon tietoja, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee opiskeluhoillon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhoillon palveluja.

Opiskeluhoillon yksilökohtaisten palvelujen järjestämisessä tulee suosia varhaisen puuttumisen malleja ja madaltaa eri keinoin opiskelijoiden kynnystä hakea ajoissa tarvitsemaansa tukea tai palveluja. Opiskeluhoillon toimijat pyytävät Wilmassa luvan opiskelijalta ja alaikäisen huoltajalta nähdäkseen asiakkaittensa yksityiskohtaisia opetukseen ja ohjaukseen liittyviä tietoja.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoillossa luottamuksellisuus ja tietosuoja ovat olennaisia toiminnan onnistumien edellytyksiä ja sen eettinen perusta. Opiskelun edistämässä tarvitaan myös joustavaa yhteistyötä työelämän kanssa, muuta monialaista asiantuntijuutta ja viranomaisyhteistyötä, erityistä tukea sekä kuntouttavia toimenpiteitä. Tapauskohteisesti ja opiskelijan suostumuksella koottavien monialaisten asiantuntijaryhmien tavoitteena on opiskelijan oppimisen edistäminen ja hyvinvoinnin vahvistaminen.

Mitä yksilökohtainen opiskeluhoolto ei ole?

- opetusta tai opinto-ohjausta
- erityisopetusta
- opiskelijan arviointia
- yleistä moniammatillista yhteistyötä: "tiimityö", "verkostopalaveri", "moniammatillinen yhteistyö"
- kurinpitoa
- lastensuojelua.

Opiskelijan tukena on useita eri ammattiryhmiä, joilla kaikilla on tärkeä rooli opiskelijoiden tukemisessa. Opettaja voi:

- ohjata opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoillon palvelun käyttäjäksi (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi)

- mikäli opettajalla herää opiskeluhuollollinen huoli opiskelijasta hän ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa ja on yhteydessä huoltajaan tarvittaessa.
- voi ottaa yhdessä opiskelijan kanssa yhteyttä (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi)
- voi tehdä yhteydenoton (terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi) ilman opiskelijaa ja ilmoittaa asiasta opiskelijalle ja huoltajalle.

5.1 Yksilökohtaisen opiskeluhuollon toimijat

5.1.1 Opiskeluterveydenhoito

Opiskeluterveydenhuolto sisältää opiskelijan terveyden- ja sairaanhoitopalvelut. Uudet opiskelijat pyydetään terveystarkastuksiin opiskeluiden alkaessa. Silloin tarkistetaan, että opiskelijalla on mahdolliseen pitkäaikaissairauteen liittyvät hoitokontaktit kunnossa. Keväisin opiskeluterveydenhuollossa tehdään Soiten alueen nuorten miesten pakolliset kutsuntoihin liittyvät tarkastukset. Alkusyksystä pyritään löytämään ne opiskelijat, joilla on jotakin terveydellistä estettä valittuun ammattiin nähden ja ohjataan heidät mahdollisiin lisätutkimuksiin ja oppilaitoksen kanssa yhteistyössä miettimään sopivampaa alaa. Opiskeluterveydenhuolto on osa perusterveydenhuoltoa ja tarvittaessa opiskelijat ohjataan eteenpäin. Opiskeluterveydenhoidossa tarjotaan päivittäin vastaanottoa myös ilman ajanvarausta klo 8–11.

Terveydenhuoltolain mukaisilla opiskeluterveydenhuollon palveluilla:

- edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta
- edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja opiskelukykä
- tunnistetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin.
- ensiapu- ja sairaanhoito
- terveydenhoitajan tehtäviin kuuluu erinäisten sairaanhoidollisten toimenpiteiden lisäksi tapaturmien hoito, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten hyvinvoinnin ja hoidon seuranta ja tarvittava yhteydenpito muihin toimijoihin ja hoitaviin tahoihin.

Kansainvälisen toiminnan edellyttämä terveydenhuolto

Terveydenhoitaja suunnittelee ja toteuttaa kansainväliseen opiskelijavaihtoon lähtevien ja ulkomaalaisten opiskelijoiden rokotusohjelmat ja kartoittaa riskitekijät kulloisenkin tartuntatautilanteen mukaan.

Opiskeluterveydenhuollossa tehdään myös tarvittavat kansainväliset rokotuskortit.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden terveystarkastuksissa käytetään tarvittaessa tulkkipalvelua.

Oppilaitosten terveydellisten olojen valvonta. Opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvin-voinnin edistäminen ja seuranta, jota toteutetaan tarkastuksin kolmen vuoden välein (terveydenhuoltolaki 1326/2010). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.

<https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/opiskeluterveydenhuolto/>

5.1.2 Psyykkari

Psyykkari on oppilaitoksessa toimiva psykiatrinen sairaanhoitaja. Tavoitteena on

- toimia ensivaiheen psykososiaalisena tukena
- tuki kriiseissä
- mielenterveysongelmien kartoittaminen
- hoidollisten ryhmien ohjaaminen
- lyhytterapeuttiset interventiot
- osallistuminen oppilaitoksen kriisityöhön.

5.1.3 Kuraattori

Kuraattori työskentelee sosiaalialan asiantuntijana - opastaa ja neuvoo opiskelijoita opintososiaalisissa asioissa, asumiseen ja taloudellisiin asioihin liittyvissä kysymyksissä, mielenterveys- ja päihdeongelmissa ja elämänhallinnan arkipäiväisissä asioissa. Kuraattori tekee yhteistyötä opiskelijan ja hän lähiverkostonsa sekä asuntola- ja opetushenkilöstön kanssa selvittäen asioiden nykytilan ja pyrkien löytämään ratkaisuja opiskelijan tueksi ja koulutuspolun turvaamiseksi. Oppilaitoksessa pyritään opiskelijoiden vaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen. Kuraattori osallistuu oppilaitosyhteisön kehittämiseen sekä opiskeluhuollon työryhmiin.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraava työpäivänä. Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä opiskelijalle myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella. Myös henkilö, joka ammatissaan on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhuollon kuraattoriin. Opiskelijalle on annettava tieto tästä yhteydenotosta.

5.1.4 Koulupsykologi

Koulupsykologi työskentelee ammattiopistossa ja kansanopistossa psykologian alan asiantuntijana. Työssä painottuu hyvinvointia edistävä, ongelmia ennaltaehkäisevä ja konsultatiivinen työote. Koulupsykologin työn keskeisenä tavoitteena on iänmukaisen kehityksen, psyykkisen toimintakyvyn sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen. Yhteydenotto koulupsykologiin tapahtuu yleensä opiskelijan omasta aloitteesta tai opiskelijan luvalla hänen huoltajiensa, opettajien tai muiden oppilaitoksen toimijoiden toimesta. Psykologin työ perustuu luottamuksellisuuteen ja vaitiolovelvollisuuteen.

Tavallisimpia tulosityitä koulupsykologin luo ovat mielialaan, väsymykseen, stressiin ja muihin haitallisiksi koettuihin tunteisiin liittyvät asiat sekä opiskeluihin ja oppimiseen liittyvät haasteet. Myös ihmissuhteisiin, elämänhallintaan, tulevaisuudensuunnitelmiin sekä erilaisiin akuutteihin elämänkriiseihin liittyvät huolet voivat johtaa yhteistyön käynnistämiseen koulupsykologin kanssa.

Tyypillisesti yhteistyö koostuu kahdenkeskisistä tukikeskusteluista. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös huoltajien sekä oppilaitoksen eri toimijoiden kanssa. Yksilötyön lisäksi psykologi pyrkii osallistumaan mahdollisuuksien mukaan yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttamiseen ja kehittämiseen.

5.2 Oppilaitoskohtainen yksilöllisen opiskeluhoitotyön asiantuntijaryhmä

Oppilaitoskohtainen yksilöllisen opiskeluhoitotyön asiantuntijaryhmä on tilannekohtainen asiantuntijaryhmä, johon voi kuulua lääkäri, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, opinto-ohjaaja, vastuuohjaaja, asuntolaohjaaja tai muu opiskelijan kannalta keskeinen opettaja tai opiskelijan nimeämä henkilö. Ryhmän kokoaa se opiskeluhoitotyön tai oppilaitoksen henkilökunnan edustaja, jolle asian selvittäminen työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Ryhmälle tulee määritellä käyttöoikeus opiskeluhoitotyön kertomukseen ja ryhmän valitsemaa vastuuhenkilöä koskee kirjaamisvelvoite.

Asiantuntijaryhmän jäsen ei saa käyttää asiantuntijaryhmän jäsenenä saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhoitotyön liittyvään tehtävään. Opiskelijalta ja alaikäisen huoltajalta pyydetään suostumus.

5.3 Opiskeluhuollon rekisterit ja kertomukset

Yksilöllisen opiskeluhuollon järjestämiseen liittyvistä henkilörekistereistä ja opiskeluhuollon kertomuksista säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain 21. pykälässä. Koulutuksen järjestäjän vastuulla olevien opiskeluhuoltorekisterin ja opiskeluhuollon kertomusten lisäksi yksilöllisen opiskeluhuollon toteutuksessa käytetään myös terveydenhuollon ja sosiaalitoimen rekistereitä ja asiakirjoja.

5.3.1 Opiskeluhuoltorekisteri

Koulutuksen järjestäjä ylläpitää rekisterinpitäjänä monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon rekisteriä.

Rekisteriin tallennetaan monialaisessa yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa laadittavat opiskeluhuoltokertomukset sekä muut siihen liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat.

Rekisterinpitäjän on nimennyt rekisterille vastuuhenkilön, joka määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin.

5.3.2 Opiskeluhuollon kertomukset

Opiskeluhuoltokertomus tallennetaan opiskeluhuoltorekisteriin (Wilma/Muistio(Opiskeluhuoltokertomus)).

Opiskeluterveydenhuollon henkilöstö sekä muut opiskeluhuoltoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilötapaamiset potilaskertomukseen ja muihin tarpeellisiin terveydenhuollon potilasasiakirjoihin (Soite).

Kuraattorit kirjaavat yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukseen (Soite).

Opiskeluhuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä selvitetään yksittäisen opiskelijan opiskeluhuollon tarvetta. Ryhmän jäsenten toteuttaessa jo suunniteltuja ja sovittuja yksilöllisiä opiskeluhuollon tukitoimia, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Sähköisten rekistereiden ja kertomusten on oltava teknisesti sellaisia, että tietojen kirjaamisesta ja lukemisesta jää lokimerkintä. Opiskelijalla ja alaikäisen opiskelijan huoltajalla on oikeus saada tietää mitä tietoja hänestä on rekistereihin ja kertomuksiin merkitty, ja

ketkä ovat hänen tietojaan käyneet lukemassa. Tietojen luovuttajan on varmistuttava siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Opiskeluhohtokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan seuraavat opiskelijaa koskevat tiedot:

- asian aihe ja vireillepanija
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- tiedot asian käsittelystä yksilökohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmän kokouksessa/kokouksissa, osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- kokouksessa tehdyt sopimukset ja suunnitelmat sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- Asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö vastaa siitä, että yksittäistä opiskelijaa koskevat opiskeluhohtokertomukset tulevat kirjattua. Muut kyseisen ryhmän jäsenet voivat kirjata asioita.
- Opiskeluhohton palvelujen tuottajat kirjaavat lisäksi asioita omiin rekistereihinsä.
- Kirjaamisessa on otettava huomioon, että kirjataan vain tarpeellinen tieto ja niin, että opiskelija tietää, mitä kirjataan (EU tietosuoja-asetus, arkaluonteiset ja/tai salassa pidettävät tiedot) opiskelija ja alaikäisen hohtaja näkee opiskeluhohtokertomukseen kirjatut asiat kirjautumalla Wilmaan. Opiskelija voi kieltää tietojen näkymisen hohtajalle.
- sovitun suunnitelman toteutumista seurataan säännöllisesti ja toteutuneet toimenpiteet ja tapahtuman kirjataan opiskeluhohtokertomukseen ao. kohtaan.

6 Asuntolatoiminta

Asuntolatoiminta on osa opiskelijoiden kokonaisvaltaista tukea, sen tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskelu/asuin ympäristö. Asuntola- ja vapaa-aikatoiminta edistävät opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä.

- Asuntola- ja vapaa-ajatoiminnoissa painottuvat opiskelijan kasvatuksellinen ohjaus.
- Hyvät ja säännölliset elämäntavat.
- Hyödyllinen vapaa-ajan käyttö.
- Tarkoituksenmukainen ajan käyttö lepo/harrastukset.
- Henkilökohtaista ohjausta nuoren eri elämäntilanteissa asumisessa, huoneen ja solun puhtaanapidossa sekä viihtyvyydessä.

- Ohjausta vastuulliseen käyttäytymiseen asuntolassa ja sen ulkopuolella.
- Ohjata opiskelijaa tuntemaan oma vastuunsa asuntolayhteisön jäsenenä.

6.1 Tehtävien, vastuun ja työnjako

- Asuntolaohjaaja vastaa kokonaisvaltaisesti asuntolatoiminnasta.
- Asuntolaohjaaja vastaa yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja valvonnan ylläpidosta sekä vapaa-ajan ohjauksesta.
- Asuntolaohjaaja konsultoi saattaen vaihtaen palaverissa tarpeen mukaan (kunnissa, joista useimmiten opiskelijat tulevat asuntolaan asumaan).
- Moniammatillinen yhteistyö.
- Oppilaitoksen sisäinen yhteistyö.
- Asuntolaohjaaja tekee yhteistyötä perheiden, opinto-ohjaajien, kuraattorien, terveydenhoitajien, opettajien ja rehtorin sekä viranomaisten kanssa.
- Toimii opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä.

6.1.1 Asuntola-asumisen onnistumisen edellytys

Varhainen puuttuminen ja opiskelijan kasvatuksellinen ohjaus. Tilanteet, joihin voidaan puuttua:

- Vapaa-ajan käyttö
- Ravintotottumukset
- Häiriökäyttäytyminen
- Epäsäännöllisyys opiskelussa

6.1.2 Henkilökohtaista ohjausta nuorten eri elämäntilanteissa

Lukuvuoden aikana toimipaikkojen asuntolaohjaajat kokoontuvat yhteisiin palavereihin, joissa kehitetään asuntolatoimintaa ja yhtenäistetään käytänteitä, hankkeita hyödynnetään toiminnan kehittämisen tukena. Opiskelijat osallistuvat Asuntola-tutor koulutuksiin yhteistyössä Saku ry:n kanssa.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/laadukas-asuntolatoiminta>

6.2 Keski-Pohjanmaan ammattiopisto, ammattikampus

Asuntola on tarkoitettu ensisijaisesti laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville opiskelijoille. Majoituspaikkoja on yhteensä 70. Asuntolassa on solutyypinen asumismuoto. Solussa on 5–6 huonetta, jotka ovat joko yhden tai kahden hengen huoneita. Soluun kuuluu yhteinen oleskelutila,

jossa on TV, omat keittiöt, WC:t ja suihkutilat. Kaikki solut ja huoneet ovat kalustettuja.

Pohjakerroksessa on henkilökunnan työtila, kerhohuone, sauna sekä pyykinhuoltotila.

Asuntola tarjoaa viihtyisän, turvallisen ja kodinomaisen asumisen. Asuntolaohjaajat ovat läsnä opiskelijoiden arjessa asumisessa ja opiskelussa. Asuntolaohjaaja tukee, kasvattavaa sekä ohjaa nuoria henkilökohtaisissa ja opiskeluun liittyvissä asioissa.

Asuntolassa asuminen on maksutonta opiskelijalle. Vapaa-ajan ohjauksessa ovat mukana myös asuntolatutorit, joita koulutetaan vuosittain Saku ry:n toimesta. Asuntolatutor-toiminta on käynnissä.

6.2.1 Vapaa-ajan toiminta asuntolassa

Asuntolan kerhohuone avoinna ma – to klo 16–22. Tilassa on televisio, biljardipöytä, sakkinyrkkeilyn harrastustila, pingispöytä. Asuntolassa järjestetään myös erilaisia teemailtoja esim. karaoke-, elokuva-, peli-, askartelu- ja leivontailtoja.

Opiskelijoilla on mahdollisuus lajikokeiluihin liikunta- ja harrastepaikoissa, retkiin, seurapeleihin ja paintballiin. Ammattiopiston liikuntakerhot toimivat Kampushallissa tiistaisin ja torstaisin, siellä on mahdollisuus pelata sählyä, koripalloa, lento- ja sulkapalloa tai käyttää tanssisalia, tatamia tai kuntosalia liikuntakerhon aikana.

6.2.2 Atsa

Mellon ylläpitämä nuorten tuetun asumisen yksikkö toimii myös Närvilänkadulla. Yksikkö on tarkoitettu nuorille, jotka tarvitsevat apua opiskelujen suorittamiseen. Ohjaajat tarjoavat tukea ja ohjausta arjen hallintaan, vuorokausiyrityksien löytymiseen, sosiaalisiin taitoihin, vapaa-ajan viettämiseen ja harrastamiseen. ATSA:ssa asumiseen tarvitaan kotikunnan myöntämä maksusitoumus. <https://mellory.fi/asumispalvelut/>

6.3 Kälviän toimipaikka

Kälviän toimipaikassa on opiskelija-asuntopaikkoja ammatillisten ja kansanopistonlinjojen opiskelijoille.

Huoneet ovat kahdenhengen huoneita. Kaikkien huoneiden yhteydessä on keittomahdollisuus ja suihkut ja vessat. Vapaa-ajan toiminta on mm. liikuntasalin käyttö; kiipeilyä, sählyä, koripalloa, jousiammuntaa, sisäcurling. ym. pelejä, ilmainen kuntosalivuorovaraus Kälviän vapaa-aikakeskuksesta.

Asuntolasta voidaan myös tehdä retkiä luontoon tai mennä shoppailemaan, sisäämmuntaradalle, frisbeegolfin, keilaamaan, golfin harjoitusradalle tai harrastaa paintballpelejä, geokätköilyä, rantalentopalloa tai uintia.

Tutustumisretkiä tehdään myös muihin yhtymän asuntoloihin.

Lisäksi päihdeinfoiltoja, laulu-, ja askarteluiltoja, leivontaa, elokuvailtoja ja voidaan pelata yhdessä seura- ja korttipeljä.

Kälviän kunnan ylläpitämät liikuntamahdollisuudet ovat myös käytössä mm. vapaa-aikakeskus ja urheilukenttä sekä pyöräilyreitit ovat opiston vieressä.

Vapaa-aikanaankin opiskelijat voivat käyttää:

- beachvolley-kenttää
- pianoja
- it-tiloja
- taidetiloja
- tv-huonetta, missä Pleikkarit, Singstar, elokuvia
- biljardipöytää ja pingispöytää
- lainata pelejä, pyöriä
- tanssisalia
- rantasaunaa
- valkoista huonetta

6.4 Kannuksen toimipaikka

Toimipaikan alueella on Seitsemän erillistä opiskelijoiden asumiseen tarkoitettua asuntolaa: Ollikkala, Peltola, Iisakkila, Keittiösiipi, Koivukartano, Sepäntalo ja Lemmikki. Lisäksi oppilaitoksen alueen ulkopuolella kaupungilla 1 isompi asuntola. Asuntolat ovat soluasuntoja, joissa on yhteiset suihkut, keittiöt, WC:t, ja 1–3 hengen huoneet, huoneita soluissa saattaa olla 2–7. Kennellinjan opiskelijat asuvat yhden hengen huoneissa, koska heillä on koirat. Huoneet ovat peruskalustettuja. Asunnon koosta ja asukasmäärästä riippuu, mitä muita tarvikkeita niistä löytyy. Asuminen on maksutonta. Opiskelijat saavat asuntolapaikan tekemällä asumissopimuksen, jossa sitoudutaan asuntolan järjestyssääntöihin, tämän allekirjoittaa myös huoltaja.

Asuntolan toiminnasta huolehtivat asuntolaohjaajat.

6.4.1 Toimipaikka järjestää opiskelijoille vapaa-aika- ja harrastustoimintaa

- Salivuoro 1 kertaa viikossa (sähly, lentopallo) vakiovuorona vapaa-aikakeskuksella.
- Vapaa-aikakeskuksen muut palvelut; uimahalli, kuntosali jne. myös käytössä. Oppilaitos tukee maksamalla puolet hinnasta.
- Pehtoori-nimisessä rakennuksessa koulun alueella on yhteiset vapaa-ajan tilat, joissa voi katsella tv:tä, laulaa karaoke, pelata lautapelejä, Playstationia sekä biljardia.
- Toimipaikan alueella on myös ulkoharrastusmahdollisuuksia: Laavu, vene ja kanootti sekä frisbeegolf- koreja. Mahdollisuus myös paintballin pelaamiseen.
- Opiskelijakunta ja tutorit suunnittelevat ja järjestävät omaa toimintaa lukuvuoden aikana ja osallistuvat toimipaikan teemapäivien toteuttamiseen. Laskettelureissu ja liikuntapäivät ovat myös jokavuotista toimintaa.
- IT-luokkaa on mahdollisuus käyttää iltaisin.
- Oppilaitos tukee harrastustoimintaa tarpeen mukaan järjestämällä mm. kuljetuksia eri harrastuspaikoille.
- Kunnan kirjastopalvelut ja kansalaisopiston ohjelma ovat myös opiskelijoille tarjolla.
- Vapaa-ajantoiminnan suunnittelusta ja ohjauksesta huolehtii pääsääntöisesti asuntolaohjaaja.

6.5 Kaustisen toimipaikka

Opiskelija-asuntolat ovat Raviradantien kaksikerroksiset rivitaloasunnot A-C.

Asunnot ovat neljälle hengelle kalustettuja soluasuntoja, joissa on kaksi makuuhuonetta, keittiö, WC- ja suihkutilat. Opiskelijoille on yhteisissä tiloissa sauna pyykinhuoltotilat, toimintatila ja kuntosali.

Asuntolatoiminnasta ja valvonnasta vastaa asuntolaohjaaja ja viikonloppuisin tallimestari ja vartiointiliike.

6.5.1 Vapaa-ajan toiminta:

- Sählyä pelataan kerran viikossa
- Vetelissä on uimahalli ja kuntosali, jonne järjestetään kyyditys tarvittaessa
- Kokkolassa käydään keilaamassa.
- Kaustisen kansantaiteen keskuksessa käydään elokuvissa
- Kaustisen hiihtokeskuksessa voi käydä laskettelemassa ja hiihtämässä. Opiskelijakunta järjestää ja ideoi erilaista toimintaa opiskelijoille
- Perjantai-iltaisin puuhailta asuntolaan jääneille. Katsotaan leffaa tai askarrellaan ym.

6.6 Perhon toimipaikka

Asuntolan jokaisessa solussa on neljä kahden hengen huonetta, kaksi WC- ja suihkutilaa ja yhteinen tupakeittiö. Yhteensä majoituspaikkoja on 68. Asuminen asuntolassa on maksutonta. Asuntolapaikka myönnetään ensisijaisesti alle 18-vuotiaille opiskelijoille. Asuntolantoiminnasta ja järjestyksestä vastaa asuntolaohjaaja.

7 Turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa on useita toimenpiteitä ja moniammatillista yhteistyötä oppimisympäristöjen terveellisyyden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Näitä ovat mm:

- Toimipaikkakohtaiset terveydellisten olojen tarkastuskertomukset
- Turvallisuuskävelyt
- Poistumisharjoitukset ja vaarallisten tilanteen hallinta toimipaikkojen sisällä
- Työsuojelutarkastukset
- Kriisiryhmien kokoontumiset ja toimintasuunnitelmat
- Tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista tiedottaminen opiskelijan oppaassa

Verkostojen kanssa tehdään myös laajasti yhteistyötä. Esimerkkejä yhteistyöstä ovat mm.

kuraattoripalveluiden, opiskeluterveydenhoidon ja psykologipalveluiden järjestäminen, yhteistyö etsivän nuorisotyön, seurakunnan ja poliisin kanssa. Yhteistyössä järjestetään myös hyvinvointimessut.

Työkykypassi, asuntolapassi sekä kulttuuri- ja harrastepassi ovat osoituksena yhteistyöstä, jota tehdään opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon opetuksen sekä ammatillisten tutkinnon osien opetuksen välillä. Erityisesti uudisrakentamisen yhteydessä otetaan huomioon esteettömän oppimisympäristön turvaaminen ja tapaturmien ehkäiseminen, samoin perehdytään myös esteettömyys oppilaitoksissa oppaisiin.

7.1 Opiskelu- ja työkyvyn ylläpito

Liikunnan ja terveystiedon opetus antavat tietoa opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon. Lisäksi ammattiosaajan työkykypassi tarjoaa ammattiin opiskeleville mahdollisuuden saada tietoa, taitoa ja motivaatiota oman työkyvyn ja hyvinvoinnin edistämiseen. Tutkimusten mukaan ammattiin

opiskelevien liikunta on vähäistä ja tupakointia ja alkoholin käyttöä tulisi vähentää, eikä muukaan terveyskäyttäytyminen tue työkykyä.

Työhaussa opiskelija voi hyödyntää työkykypassia osoittamalla tulevalle työnantajalleen olevansa toiminta- ja työkyvystään huolehtiva ammattiosaaja.

7.1.1 Työkykypassin avulla

Motivoidaan ja ohjataan opiskelija säännölliseen terveysliikuntaan sekä omaehtoiseen toiminta- ja työkyvyn ylläpitoon ja terveyden hoitamiseen

Tuetaan ammatillista kasvua ja kehittymistä sekä vastataan alan työkykyhaasteisiin, esim. työturvallisuuden ja ergonomian osalta

Aktivoidaan opiskelijoita osallistumaan sekä tuetaan vastuullista itsenäisesti ja ryhmässä toimimista

Ammattiosaajan työkykypassi koostuu viidestä osa-alueesta, joiden vaativuus on yhteensä 9 osaamispistettä:

- ammatin työkykyvalmiudet (2 osp)
- toiminta- ja työkykyä edistävä liikunta (2 osp)
- terveysosaaminen (2 osp)
- harrastuneisuus ja yhteistyötaidot (1 osp)
- työkykyvalmiuksien vahvistaminen (2 osp)
- http://sakury.fi/tiedostopankki/08-Tyokykypassi/Tyokykypassi_kasikirja.pdf
<https://www.tyokykypassi.fi/opiskelijalle/> <https://www.tyokykypassi.fi/opettajalle/>

8 Keskeyttämisen ehkäisy

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa on käytössä useita toimenpiteitä, joilla voidaan tukea opiskelijaa ja puuttua poissaoloihin varhaisessa vaiheessa sekä ehkäistä keskeyttämistä:

8.1 Ennaltaehkäisy

- Saattaen vaihto
- Yhteistyö perusopetuksen kanssa ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten vanhempainillat
- Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- Osallisuutta lisäävät toimenpiteet ja käytännöt

- Opiskelijahuolto ja erityisopetuksen käytänteet ja riittävät palvelut
- Wilman avulla poissaolot näkyvillä ja toimenpiteet niihin puuttumiseen
- Etsivän nuorisotyön toimenpiteet
- Varoituskäytänteet
- Yhteistyö toimipaikkojen ja asuntoloiden välillä
- Vastuuohjaajan ja opettajan toiminta ovat varhaisen puuttumisen kannalta keskeisiä toimijoita
- Lisäopetus ja tukiopetus sekä HOPE- ja HELPPI-pajat
- Vastuuohjaajan tunnit (ryhmänohjaus)
- Tutor- ja opiskelijakuntatoiminta
- Annie <https://www.annietheapp.com/>
- Jokaiselle opiskelijalle laaditaan HOKS, jossa otetaan huomioon oppimiseen ja erityiseen tukeen vaikuttavat seikat ja suunnitellaan tukitoimet ja osaamisen hankkimisen tapoja.
- Osaamistavoitteiden mukauttaminen tai osaamistavoitteista poikkeaminen.
- Hyvinvointia ja syrjäytymisen ehkäisyä tukevat tukevat hankkeet

8.2 Hoks ja tuki

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ja kansanopistossa opiskelevien (oppivelvollisten) osaamisen hankkimistavoista sovitaan opiskelijan kanssa henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) laadinnan ja päivittämisen yhteydessä. HOKSissa huomioidaan myös opiskelijan yksilöllinen elämän- ja terveydentilanne.

Vastuuohjaajan ja opiskeluhuollon henkilöstön tehtävänä on huolehtia siitä, että opiskelijat ja alaikäisten opiskelijoiden huoltajat ovat tietoisia opiskeluhuollon palveluista. Opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS) päivitetään opiskelijan tarpeiden mukaan tai vähintään tutkinnon osittain ja opiskelijalle voidaan tehdä erityisen tuen päätös.

Opiskelun ohjauksen ja tuen tarkoitus on mm. tukea ja ohjata opiskelijaa siten, että hän kykenee tekemään tarkoituksenmukaisia ja hänelle soveltuvia koulutusta ja uravalintaa koskevia ratkaisuja.

Ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijoita siten, että he voivat onnistua opinnoissaan, motivoituvat jatkamaan opiskelua.

Opiskelijalle annetaan ohjausta ja erityistä tukea yksilöllisen tarpeen mukaan. Alaikäisen opiskelijan kohdalla ollaan yhteydessä huoltajaan, jos opiskelijaan ei saada yhteyttä tai hän ei noudata henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa.

Kurinpito-, ja opiskeluoikeuden peruuttamistilanteissa opiskeluhoollon toimijoiden tehtävänä on tarvittaessa opiskelijoiden tukeminen ja ohjaaminen. Opiskeluhoollon toimijoiden on myös tunnettava SORA-säädökset, jotta opiskelijaa osataan ohjata oikein esim. tilanteissa missä opiskelija hakeutuu alalle mihin hänellä on terveydellisiä tai muita rajoitteita.

8.3 Opintojen etenemisen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

Opiskelijalla itsellään sekä opiskelijan huoltajalla on velvollisuus seurata henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukaisten opintojen etenemistä. Jokaisella opiskelijalla, samoin kuin alaikäisen opiskelijan huoltajilla, on käyttäjätunnukset Wilmaan.

Vastuuohjaajan on seurattava opiskelijoiden opintojen edistymistä Wilmassa ja puututtava tarvittaessa poissaoloihin ja pyrittävä selvittämään opintojen etenemisen esteiden syyt. Opiskelijan tulee osallistua HOKSin mukaiseen opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (L630/1998, § 34).

Vastuuohjaajan on ilmoitettava oppivelvollisen ja muiden alaikäisten opiskelijoiden huoltajalle valvontavastuusta ja valvonnan laiminlyönnistä, jos opiskelija ei suorita opintojaan HOKSin mukaisesti.

Jos koulutusta järjestetään työpaikalla, vastuuohjaaja on yhteydessä koulutus- tai oppisopimuspaikkaan säännöllisesti, ja myös siellä poissaoloihin puututaan viipymättä.

Opettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, asuntolaohjaaja, etsivä nuorisotyöntekijä tai muu toimija voi puuttuu tilanteeseen ja tarvittaessa yhteydessä vastuuohjaajaan, joka järjestää huolenpitokeskustelun. Huoli opiskelijan tilanteesta voi nousta myös alakohtaisissa pedagogisissa opiskeluhyvintyryhmissä.

Kpedussa puututaan poissaoloihin Wilman huolijärjestelmällä. Menettelytapa ja -malli perustuu OPH:n määräykseen 285/2018, joka mukaan oppilaitoksella on oltava määritellyt toimintatavat ja toimenpiteet, joilla edistetään:

- opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta
- koulutukseen osallistumisen seuranta, opintojen etenemistä, poissaolojen ehkäisemistä ja niihin liittyviä toimenpiteitä
- opintojen ja koulutuksen keskeyttämistä ja opinnoista eroamisen ehkäisyä
- yhteistyötä verkoston ja tarvittavien tahojen kanssa.

Mikäli opiskelijalla on aiheettomia poissaoloja 15 tuntia, Wilman automaattiviesti tulee vastuuhjaajalle. Vastuuhjaaja on yhteydessä opiskelijaan ja keskustelee poissaoloista ja syistä. Huolenpitokeskustelu ja sovitut jatkotoimenpiteet kirjataan Wilmaan Ohjaus ja tuki -välilehdelle.

Mikäli opiskelijalla on aiheettomia poissaoloja 30 tuntia, toimitaan kuten edellä. Lisäksi vastuuhjaaja ottaa yhteyttä alaikäisen opiskelijan huoltajaan ja sopii ajan huolenpitokeskustelulle. Tarvittaessa voidaan opiskelijan suostumuksella järjestää monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto kokous, jos mukaan tarvitaan opiskeluhuollon toimijoita (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja). Kirjaus tehdään Wilmassa opiskeluhuoltokertomukseen.

Mikäli opiskelijalla on aiheettomia poissaoloja 100 tuntia, toimitaan kuten edellä. Poissaoloja seurataan tämän jälkeenkin ja alaikäisen, oppivelvollisen osalta on otettava yhteys myös VALPAS-opoon.

Toimialapäällikköä tiedotetaan asiasta.

Poissaolojen puuttumisen eri vaiheissa voi tarvittaessa harkita kurinpitomenettelyä (kts. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista).

Vastuuhjaajalle löytyy huolenpitokeskusteluun ohje Wilmasta.

8.4 Etsivä nuorisotyö

Jos alle 29-vuotiaaseen opiskelijaan ei saada yhteyttä, voidaan tehdä yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa.

Etsivä nuorisotyöntekijä voi olla mukana ohjaamassa nuorta hänelle soveltuvaan koulutukseen tai muihin tarvittaviin palveluihin, kunhan nuorisolakia kaikilta osin noudatetaan. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Etsivään nuorisotyöhön ei liity nuorelle pakkoa tai velvollisuutta.

Koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tällöinkin nuorisolain mukainen etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Velvollisuutta tietojen luovuttamiseen mainituissa tilanteissa ei enää jatkossa ole.

8.4.1 Muut, kuin oppivelvolliset

Koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Koulutuksen järjestäjä voi jättää tiedot luovuttamatta, jos se arvioi käytettävissään olevien tietojen perusteella ja nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole 10 §:ssä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa

- Yhteydenotto Kokkolan etsivään nuorisotyöhön
- Etsi oman kuntasi etsivä nuoristyöntekijä

8.5 Opiskelija aikeissa keskeyttää

Oikeus keskeyttää: sairaus, vamma, äitiys-, isyys. vanhempainvapaa, vähintään kuukauden kestävä ulkomailla oleskelu, muu elämäntilanteeseen liittyvä syy.

Jos oppivelvollinen nuori/muut opiskelija on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on selvitettävä yhdessä oppivelvollisen ja hänen huoltajansa kanssa mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Tarvittaessa vaihtoehdot selvitetään yhteistyössä toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän kanssa.

Koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvitettävä oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. Tehty lomake negatiivisesti eroamassa oleville opiskelijoille, jotta voidaan varmistaa, että kaikkia kohdehenkilölle sopivia tukipalveluita on tarjottu tai hyödynnetty [sähköistä lomaketta](#).

Mikäli opiskelija ei ilman perusteltua syytä osallistu HOKS:n mukaiseen opetukseen ja näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen eikä hän ole esittänyt poissaoloilleen perusteltua syytä, opiskelija voidaan katsoa eronneeksi. Ennen eronneeksi katsomisen päätöstä opiskelijalle ja alaikäisen opiskelijan huoltajalle on annettava tilaisuus tulla kuulluksi. (531/2017, 97 §)

Oppivelvollinen katsotaan eronneeksi viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut HOKS:n mukaiseen opetukseen taikka näyttöihin tai muuhun osaamisen osoittamiseen. Ennen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen ja muulle lailliselle edustajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, mikäli hän ei noudata säädettyjä velvoitteita. Oppivelvollisen eronneeksi katsomisessa noudatettavista menettelyistä säädetään lisäksi oppivelvollisuuslain 13 §:ssa. (1214/2020).

8.6 Eroaminen oppilaitoksesta tai siirtyminen toiseen tutkintoon

Mikäli opiskelija eroaa oppilaitoksesta, hän ilmoittaa eroamisestaan Wilman kautta kirjallisesti. Jos opiskelija hakeutuu jatkuvan haun kautta Kpedussa muulle alalle, niin hakijapalvelulta tulee tieto opintosihteerille opiskelijavalinnasta. Opintosihteerin tarkistaa opiskelijan tukivälilehden tiedot ja kopioi ne uudelle opiskelijaoikeudelle ja -kortille. Wilmassa on myös tuloste saattaen vaihtotiedoista, jonka vastuuhjaaja tai yto-opettaja näkee.

9 Sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö

Nuorten ja nuorten aikuisten kanssa työskentelevien tahojen yhteistyön avulla pienennetään riskiä opintojen keskeyttämiseen ja varmistetaan opiskelijalle riittävä tuki opintojensa aikana, sekä oikea aikainen palveluohjaus jos opiskelijalla on tarvetta laaja-alaisempaan tukeen. Opiskelijan etu on, että hänen tarvitsemansa palvelukokonaisuus suunnitellaan yksilöllisesti moniammatillisena yhteistyönä, ja että hänen palvelunsa toteutuvat hänen omassa arkiympäristössään. Opiskelijan kokonaistilanteen hahmottamiseksi, tulee opiskelijan tuen tarvetta arvioida ja suunnitella moniammatillisena yhteistyönä.

Opiskelijat, jotka tarvitsevat laaja-alaista tukea ja useita eri palveluja, hyötyvät palvelujen ja tukitoimien koordinoimisesta erityisesti nivel- tai siirtymävaiheissa. Opiskelijan palvelujen koordinoinnista voi vastata opiskelijan kannalta tarkoituksenmukainen yhteyshenkilö esim. omatyöntekijä, kuntoutusohjaaja tai opiskeluhoollon edustaja, joka toimii opiskelijan yhdyshenkilönä ja tarvittaessa myös moniammatillisen yhteistyöryhmän koollekutsujana.

Opiskelijahuolto- ja palveluiden tuottaminen edellyttää eri viranomaisten ja toimijoiden välistä yhteistyötä. Opiskelijahuollon järjestäminen on koulutuksen järjestäjän vastuulla, sen on myös oltava tiiviissä yhteistyössä ja myös aloitteellinen yhteistyön suhteen palvelun tuottajien kanssa. Erityisesti hallinnon rajoja ylittävien palvelujen toteuttaminen siten, että niitä voidaan tarjota opiskelijoille helposti saavutettavina matalan kynnyksen palveluina edellyttää hyvää suunnittelua ja tarkkaa sopimista.

9.1 Oppilaitoksen ja huoltajien välinen yhteistyö

Ammatillisesta koulutuksesta ja kansaopistosta annetun lain mukaan alle 18-vuotiaille opiskelijoille järjestettävässä koulutuksessa tulee olla yhteistyössä huoltajien kanssa. Tavoitteiden saavuttamista tukee velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

Opintojen etenemisestä tiedottaminen tapahtuu vastuuhjaajan ja huoltajan välisen yhteydenpidon kautta. Huoltajat saavat käyttäjätunnukset Wilma-järjestelmään, jolloin he pystyvät seuramaan alaikäisen opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijalle ja huoltajille tiedotetaan Wilmassa oppilaitosten opiskelijahuolto- ja erityisopetuspalveluista. Tiedottaminen tapahtuu opiskeluhuolto- ja erityisopetushenkilöstön henkilökohtaisen esittelyn kautta sekä koteihin jaettavien opiskelijan oppaiden ja oppilaitosten www-sivujen kautta. Näin opiskelijan opiskeluun ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyvien ongelmien tunnistaminen helpottuu ja opiskelija osaa hakea niihin tukea. Opiskelijaa ohjataan myös käyttämään yhteiskunnan tarjoamia opiskeluhuollon ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja.

Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskeissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Alaikäinen opiskelija voi painavasta syystä kieltää huoltajaansa osallistumasta itseään koskevan opiskeluhuoltoasian käsittelyyn tai antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja.

Oppivelvollisen osalta oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden. Huoltaja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laimin-lyö 9 §:ssä säädetyn velvollisuutensa valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, on tuomittava oppivelvollisen valvonnan laiminlyönnistä sakkoon.

Jos oppivelvollinen ei ole aloittanut koulutuksessa, hakeutumisvelvollisuuden ohjaus- ja valvontavastuussa olevan tahon on ilmoitettava oppivelvollisen yksilöinti- ja yhteystiedot oppivelvollisen asuinkunnalle sekä ilmoitettava oppivelvollisen huoltajalle ja muulle lailliselle edustajalle, ettei oppivelvollinen suorita oppivelvollisuuttaan.)

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 80 §:n 6 momentin (164/2022) mukaan opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan

opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

9.2 Saattaen vaihto yhteistyö, opiskelijan, huoltajan, perusopetuksen, sairaalakoulun ja te-palveluiden välillä

Oppivelvollisuus lain (1214/2020) 23 §:n mukaan oppivelvollisen siirtyessä toisen koulutuksen järjestäjän koulutukseen aikaisemman koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot on annettava myös uuden koulutuksen järjestäjän pyynnöstä. Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, rehtorilla ja oppivelvollisen opetukseen osallistuvalla opettajalla on 4 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa oikeus salassapitosäännösten estämättä saada oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot opiskelijahuoltotyöhön osallistuvilta.

Pyydämme luvan opiskelijalta ja hänen lailliselta edustajaltaan, jotta voimme pitää nivelvaihepalaverin toukokuussa. Perusopetuksen puolelta tiedonsiirtopalaverissa on mukana ko. peruskoulun oppilashuoltoryhmän nimeämät edustajat. Ammattiopiston puolelta kaikkiin palavereihin osallistuu opiskeluhuollon koordinaattori ja joko yksi- kaksi erityisopettajaa. Sairaalakouluun ollaan tekemässä myös yhteistyötä.

Palaveri on pedagoginen ja tiedot, joita siirretään koskevat oppilaita, jotka ovat tarvinneet tukea koulukäynnissään.

Tiedot, jotka ovat välttämättömiä opetuksen järjestämistä varten kirjataan Wilmaan. Muu välttämätön tieto kirjataan erilliselle välilehdelle, jonka näkee kuraattori, erityisopettaja ja terveydenhoitaja. Harkintaan perustuvan haun liiteluettelo kirjataan Wilmaan. Lausunnot ja muut liitteet löytyvät jatkossa harkinnanvaraisen haun kansioista. Kun ammattihenkilöt lisäksi mahdollisesti siirtävät yksilökohtaista tietoa toisilleen opiskelupaikan varmistettua kirjaa erityisopettaja tuen tarpeen pääpiirteissään Wilmaan. Tieto on opettajien ja muun opiskelijoiden asiaa hoitavien henkilöiden tiedossa ja nähtävissä tarvittaessa. Opiskelijalla on oikeus kirjallisesti pyytää nähtäväksi nämä tiedot samoin oikeus pyytää tiedot poistettavaksi. Tiedon keräämisen tarkoitus on auttaa HOKSin laadinnassa ja mahdollisten tukitarpeiden kartoittamisessa. Tietojen käsittelyssä ja käytössä noudatetaan salassapitosäädöksiä sekä EU:n tietoturva-asetuksia. Pedagogisen tiedon siirrosta on tehty oma rekisteriseloste.

9.3 Opintoja suunniteltaessa tulisi huomioida

- oma elämäntilanne
- opiskelussa tarvittava tuki
- työ- ja toimintakyky
- jokin muu

Näistä tieto menee kohdennetusti terveydenhoitajalle, opolle, erityisopettajalle tai kuraattorille.

Lisäksi opiskelija voi ilmoittaa omat oppimisen erityistarpeet.

Tuen tarpeessa oleville opiskelijoille pyritään turvaamaan saattaen vaihto myös työpaikalla järjestettävään koulutukseen, työvoimapalveluihin tai työelämään Reimari-hankkeen avulla luodun mallin mukaisesti. Yhteis- työ tehdään lisäksi valmentavien koulutusten, sairaalaopetuksen sekä jatko-opintojen suunnittelussa.

9.4 Yhteistyö lastensuojelulain mukaan

Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Lapsen etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle:

- tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon
- taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen
- turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden
- itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen.
- mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan
- kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen.

Lastensuojelussa on toimittava mahdollisimman hienovaraisesti ja käytettävä ensisijaisesti avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu muuta vaadi. Kun sijaishuolto on lapsen edun kannalta tarpeen, se on järjestettävä viivytyksettä. Sijaishuoltoa toteutettaessa on otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleen yhdistämisestä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen, nuorisotoimen, poliisitoimen ja seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt sekä muun

sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan, opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tai turvapaikan hakijoiden vastaanottotoimintaa tai hätäkeskustoimintaa taikka koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön palveluksessa olevat henkilöt ja terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia viipymättä ilmoittamaan salassapitosäännösten estämättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he tehtävässään ovat saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Erityistä tukea tarvitsevilla henkilöllä sosiaalihuoltolaissa tarkoitetaan henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalveluja. Tarkoituksena on turvata kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville henkilöille heidän tarvitsemansa apu ja tuki. Säännökset on tarkoitettu sovellettaviksi tilanteissa, joissa henkilö ei itse kykene hakemaan tarvitsemaansa apua tai henkilön avun saaminen on vaarassa estyä sen vuoksi, ettei hän kykene riittävässä määrin vastaanottamaan tai antamaan avun saamiseksi tarvittavaa tietoa. Syynä voi olla kognitiivinen tai psyykkinen vamma tai sairaus, päihteiden ongelmakäyttö, usean yhtäaikaisen tuen tarve tai muu vastaava syy. Muu vastaava syy voi olla esimerkiksi puutteellinen kielitaito yhdistettynä traumaattisiin kokemuksiin. Lapsi voi tarvita erityistä tukea edellä mainituista syistä tai sen vuoksi, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai lapsi itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään.

9.5 Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi

Jos henkilön sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, on laissa säädetyillä tahoilla (mm. opetustoimi) velvollisuus ohjata henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteys kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen. Jos henkilön suostumusta ei voida saada, laki velvoittaa kuitenkin olemaan yhteydessä sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen salassapitosäännösten estämättä, jos henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii.

9.5.1 Palvelutarpeen arviointi

Kun kunnan sosiaalihuoltoon tulee tieto sosiaalihuollon tarpeessa olevasta henkilöstä, kiireellisen avun tarve on arvioitava välittömästi. Lisäksi henkilöllä on oikeus saada palvelutarpeen arviointi. Tässä keskeistä kokonaistilanteen arviointi ja koordinointi.

9.5.2 Läheisverkoston kartoittaminen

Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä tai myöhemmin asiakkuuden aikana voidaan selvittää, miten asiakkaan omaiset tai muut läheiset henkilöt osallistuvat asiakkaan tukemiseen. Omaisiin ollaan yhteydessä asiakkaan suostumuksella, eikä laissa velvoiteta omaisia auttamaan. Ilman asiakkaan suostumusta omaisia kuullaan vain, jos tietoa tarvitaan lapsen edun vuoksi tai tieto on välttämätön palvelutarpeen selvittämiseksi silloin, kun asiakas ei kykene vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan. Kartoittamisen yhteydessä selvitetään tarvittaessa omaisten ja läheisten tuen tarve.

Omatyöntekijä

Asiakkaalla on oikeus saada omatyöntekijä koko sosiaalihuollon asiakkuuden ajaksi. Asiakkuuden aikana omatyöntekijä voidaan vaihtaa, jos siihen on pakottava syy tai se on asiakkaan edun mukaista. Omatyöntekijä on nimettävä viimeistään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Luontevinta on nimetä työntekijä, jonka kanssa asiakas olisi muutoinkin yhteydessä. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai muun erityistä tukea tarvitsevan asiakkaan omatyöntekijän on oltava sosiaalityöntekijä. Vähän palveluja tarvitsevalle asiakkaalle voi riittää tieto siitä, kehen voi tarvittaessa olla yhteydessä. Useita palveluja tarvitseva nuori voi puolestaan tarvita omatyöntekijää, joka seuraa aktiivisesti tavoitteiden toteutumista ja tarvittaessa vie nuoren palveluihin.

9.5.3 Nuorisopalvelutakuu

Sosiaalihuoltolaki täydentää nuorisopalvelutakuuta, joka on suunnattu alle 25-vuotiaille nuorille. Nuorisopalvelutakuuseen sisältyy moniammatillinen palvelutarpeen arviointi, omatyöntekijä, kohdennettu sosiaalinen kuntoutus sekä muut tarvittavat palvelut yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Jos nuoren taustalla on työ- ja toimintakykyyn, terveyteen ja sosiaalisiin taitoihin liittyviä ongelmia, omatyöntekijä suunnittelee yhdessä nuoren kanssa sosiaalisen kuntoutuksen kokonaisuuden nuoren tarpeiden mukaisesti. Nuoren tarvitsema sosiaalinen kuntoutus voi olla arkielämän taitojen oppimista, koulutukseen tai työhön tarvittavien asioiden harjoittelua ennen niissä aloittamista tai aloittamisen jälkeen. Kokonaisuuteen yhdistetään tarvittaessa päihde- ja/tai mielenterveyshoito. Sosiaalisella kuntoutuksella tuetaan nuorten sijoittumista työ-, työkokeilu-, opiskelu- tai kuntoutus paikkaan tai työpajaan. Omatyöntekijä pyrkii työskentelemään siten, ettei työhön tai koulutukseen liittyviä keskeyttämisistä tule. Tavoitteena on vahvistaa onnistumisen kokemuksia.

Nuorisopalvelutakuu takaa nuorille palvelutarpeen arvioinnin ja omatyöntekijän lisäksi kohdennetun sosiaalisen kuntoutuksen sekä muut tarvittavat palvelut.

Kotipalvelun vahvistamisen lisäksi perhetyöt, tukihenkilöitä ja -perheitä sekä vertaisryhmätoimintaa on annettava yleisinä perhepalveluina myös ilman lastensuojelun asiakkuutta. Päihde-huollossa on siis noudatettava hoitotakuuta tai vastaavasti järjestettävä tuen tarpeita vastaavat sosiaalihuollon palvelut silloin, kun ne parhaiten soveltuvat asiakkaan auttamiseen. Kasvatus- ja perheneuvontaa voidaan toteuttaa kasvatus- ja perheneuvolassa. Myös perheneuvolan asiakkailla on oikeus omatyöntekijään ja oikeus saada palvelutarpeensa arvioiduksi.

Terveydenhuollon palvelut lastensuojelun asiakkaille. Terveydenhuoltolaissa säädetään lisäksi, että lapselle ja hänen perheelleen on järjestettävä viipymättä lapsen terveyden ja kehityksen kannalta välttämättömät terveydenhuollon palvelut, jos lastensuojelun tarve johtuu riittämättömistä terveydenhuollon palveluista.

Näissä tilanteissa tarvittava hoito on järjestettävä tarvittaessa nopeamminkin kuin hoitotakuu edellyttäisi. Säännös koskee esimerkiksi lapsen tai hänen vanhempiensa tarvitsemia mielenterveyspalveluja tai päihdehoitoa.

9.5.4 Subjekttiivinen oikeus päihteettömyyttä tukeviin palveluihin

Raskaana olevalla henkilöllä on oikeus saada välittömästi riittävät päihteettömyyttä tukevat sosiaalipalvelut. Kyseessä on niin sanottu subjekttiivinen oikeus. Se velvoittaa kuntaa toimimaan heti kun se saa tiedon raskaana olevasta henkilöstä, joka on huolissaan omasta päihteenkäytöstään. Vastaava sääntely sisältyy terveydenhuoltolakiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö arvioi, mikä on palvelujen riittävä taso.

Palvelut on järjestettävä välittömästi, jotta voitaisiin turvata tulevan lapsen terveys ja kehitys.

Lisäksi kaikki ne tahot, jotka ovat velvollisia tekemään lastensuojeluilmoituksen, ovat velvollisia tekemään ilmoituksen myös poliisille, kun on syytä epäillä lapsen joutuneen henkeen tai terveyteen kohdistuneen rikoksen uhriksi.

9.5.5 Lastensuojelun kiireelliset sijoitukset

Lapsi/nuori voidaan sijoittaa kiireellisesti vain, jos lapsi/nuori on välittömässä vaarassa, koska puutteet lapsen/nuoren huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet vaarantavat vakavasti lapsen/nuoren terveyttä tai kehitystä taikka lapsi/nuori itse vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihkeitä, tekemällä muun kuin vähäisen rikoksen tai muulla rinnasteisella tavalla.

Perhetukipalvelut: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/>

Lastensuojelu: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/lastensuojelu/>

Aikuissosiaalityö: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/aikuisten-sosiaalipalvelut/aikuissosiaalityo-ja-toimeentulotuki/>

Lapsiperheiden palveluohjauskeskus: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelut/perhetukipalvelut/lapsiperheiden-palveluohjaus/>

Ilmoita huolesi <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/paivystys-ja-kiireellinen-apu/sosiaalipaivystys/> Tee lastensuojeluilmoitus Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä, jos sinulla on herännyt huoli lapsen hyvinvoinnista. Huolta voi herättää esimerkiksi lapsen tai nuoren hoitoon ja kasvatukseen liittyvät vaikeudet, perheen päihteiden käyttö tai väkivalta. Ilmoita sosiaalihuollon tarpeesta, kun kyse on aikuisesta. Huolen herätessä voi ilmoituksen tehdä myös muista kuin lapsista. Huoli aikuisesta voi syntyä esimerkiksi silloin, kun ihminen näyttää kykenemättömältä huolehtimaan itsestään ja turvallisuudestaan.

9.6 Mielenterveys ja yhteistyö toimijoiden kanssa

Hyvään mielenterveyteen kuuluu:

- hyvä itsetunto
- elämänhallinnan tunne
- optimismi
- mielekäs toiminta
- kyky solmia tyydyttäviä sosiaalisia suhteita
- taito kohdata vastoinkäymisiä.

Mielenterveyttä edistäviä tekijöitä vahvistetaan:

- lisäämällä yksilön tai yhteisön sietokykyä ja joustavuutta
- kehittämällä selviytymistaitoja
- parantamalla elämänlaatua ja tyytyväisyyttä
- tukemalla hyvää itsetuntoa ja hyvinvoinnin tunnetta
- noudattamalla terveellisiä elintapoja
- lisäämällä sosiaalista tukea
- vahvistamalla fyysisen, sosiaalisen, emotionaalisen ja psyykkisen terveyden tasapainoa
- lisäämällä taloudellista turvallisuutta
- luomalla tukea antavat asumisolosuhteet ja elinympäristö.

Yleisiä häiriöitä Ahdistuneisuushäiriöt

Ahdistuneisuus on tunnetila, johon voi liittyä sisäistä jännitystä, pelkoa, levottomuutta, huolestuneisuutta tai jopa paniikin tai kauhun kokemus. Ohimenevinä ja lievinä tunnetiloina nämä ovat tavallisia arkipäiväisiä kokemuksia. Toisaalta ahdistuneisuushäiriöt ovat yleisiä mielenterveyden häiriöitä. Häiriöstä on kyse silloin, kun ahdistuneisuudesta aiheutuu selvää toiminnallista haittaa tai kärsimystä. Yleisimpiä ahdistuneisuushäiriöitä ovat sosiaalisten tilanteiden pelko (eli sosiaalinen ahdistuneisuushäiriö), paniikkihäiriö, julkisten paikkojen pelko ja yleistynyt ahdistuneisuushäiriö. Myös pakko-oireinen häiriö on luettu ahdistuneisuushäiriöihin.

Nuorista noin 10–15 % kärsii ahdistuneisuushäiriöstä. Useimmat ahdistuneisuushäiriöt ovat tavallisempia tytöillä ja naisilla kuin pojilla ja miehillä, ja niihin liittyy tyypillisesti muita saman-aikaisia häiriöitä, yleisimmin ahdistuneisuushäiriö, masennustila tai päihdehäiriö.

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/ahdistus>

Masennustilat

Masennustilat ovat tavallisimpia nuorten ja nuorten aikuisten sairastamia mielenterveyden häiriöitä. Arvioidaan, että sen vuotuinen esiintyvyys on nuorilla noin 5–8 prosenttia ja jopa 15–20 prosenttia nuorista sairastaa masennusjakson ennen 21 ikävuotta. Tytöt ja naiset sairastavat masennusta kaksi kertaa poikia ja miehiä yleisemmin. Masennustiloihin liittyy usein jokin muu samanaikainen mielenterveyden häiriö, esimerkiksi ahdistuneisuushäiriö tai päihdehäiriö. Masennustiloihin liittyy kohonnut itsetuhoisen käytöksen ja itsemurhien riski. Masentumisriskissä voivat olla sellaiset nuoret, joilla on varsinaista masennustilaa lievempiä oireita, jotka ovat vaativia itseään ja suoriutumistaan kohtaan ja esimerkiksi nuoret, joiden vanhempi sairastaa masennusta. Mielialahäiriöt on merkittävä pitkäkestoisen työkyvyttömyyden aiheuttaja nuorilla aikuisilla.

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/masennus/nuorten-masennus>

Syömishäiriö

Syömishäiriössä opiskelija syö liian vähän tai hallitsemattomasti ja hänellä on ristiriitainen suhde ruokaan, mutta myös omaan kehoonsa ja painoonsa. Oireet voivat uhata vakavasti toimintakykyä sekä hidastaa nuoren psykologista, sosiaalista ja myös fyysistä kehitystä. Syömishäiriöihin liittyy usein muita samanaikaisia mielenterveys- ja päihdehäiriöitä, mutta myös erilaisia somaattisia komplikaatioita. Vaikeisiin syömishäiriöihin liittyy kuolemanvaara. Syömishäiriöihin kuuluvat: laihuushäiriö (anorexia nervosa), ahmimishäiriö (bulimia nervosa), epätavallinen laihuushäiriö, epätavallinen ahmimishäiriö, muut ja tarkemmin määrittämättömät syömishäiriöt kuten

ahmintahäiriö. Syömishäiriön sairastutaan useimmiten 12–24-vuotiaana. Sairastuneista valtaosa on tyttöjä ja naisia. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/syomishairiot>

Opiskelija ohjataan opiskeluterveydenhoitajan tai kuraattorin luokse, joka tekee arvion opiskelijan tilanteesta, ja ohjaa tarvittaessa mm. psykkarin, koulupsykologin tai muihin palveluihin, esim. erikoissairaanhoidon palveluihin.

9.6.1 Ohjaus palveluiden piiriin tarvittaessa:

Nepsytiimi: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/terveys-ja-sairaanhoitopalvelut/keski-pohjanmaan-keskussairaala/lastensairaala/nepsy-tiimi/>

Nuorisopsykiatrian poliklinikka: <https://soite.fi/palvelupaikat/nuorisopsykiatrian-poliklinikka/>

Aikuispsykiatrian avohoito: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/mielenterveys/psykiatrian-avohoito/>

Kehityspoliklinikka: <https://soite.fi/palvelupaikat/kehityspoliklinikka/>

Vammaispalvelut: <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/vammaispalvelut/>

Kela opiskelu ja kuntoutuspalvelut: <https://www.kela.fi/kuntoutusvaihtoehdot>

Mielenterveyskuntoutujien asumis- ja tukipalvelut (MIEKU tiimi): <https://soite.fi/palvelut-ja-yhteys/mielenterveys-ja-paihdepalvelut/mielenterveys/mielenterveyskuntoutujien-palvelut/>

Nuorten työpajatoiminta <https://kpspy.fi/sosiaalinen-kuntoutus/nuorten-tyopajatoiminta/>

Nuorten avokuntoutus / Siilinpä: <https://soite.fi/palvelupaikat/siilinpäsan-avokuntoutus-2/>

Mielenterveys- ja päihdetyön menetelmät opiskeluterveydenhuollossa: Opas arviointiin, hoitoon ja käytäntöihin https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131873/URN_ISBN_978-952-302-722-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Aikuisten, sekä lasten ja nuorten kuntoutusohjaus: Soite - Kuntoutusohjaus

Kuntoutusohjaus on palvelua, joka kohdistuu lasten, nuorten ja aikuisten pitkäaikaissairaus- tai vamma-ryhmiin. Kuntoutujat voivat tulla ohjauksen pariin hoitoon tai seurantaan liittyen, läheteellä tai ilman lähetettä terveydenhuollon tai muun ammattihenkilön sekä oman tai omaisen yhteydenoton perusteella. Palvelu on kuntoutujalle maksutonta.

9.7 Yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa

Työnhakijaksi voivat ilmoittautua kaikki työtä hakevat. Valmistuville opiskelijoille järjestetään infoja opintojen loppuvaiheessa. Erityistä tukea tarvitsevat opintonsa keskeyttäneet tai jo ammattiin valmistuneet opiskelija voidaan ohjata työllisyyspalveluihin yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Tuetun työllistymisen palvelut auttavat, kun tarvitaan Työllisyyspalveluiden lisäksi esimerkiksi terveyspalveluja. Niistä saadaan yksilöllistä tukea työelämän vaatimusten tai pelisääntöjen hallintaan tai toimintaan työyhteisössä. <https://tyomarkkinatori.fi/aluesivu/kokkola/etusivu>

9.8 Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tehtävä on täydentää olemassa olevia palveluja, ei korvata niitä. Etsivän nuorisotyön keskeisin tehtävä on tavoittaa nuoria, jotka ovat joko palveluiden ulkopuolella tai tarvitsevat tukipalveluista huolimatta rinnalla kulkemista ja ohjausta. Tavoitteena on lisätä heidän valmiuksiaan koulutukseen tai työelämään kiinnittymiseen elämäntaitojen vahvistamisen ja yksilöllisten haasteiden ratkaisemisen kautta. Yksittäisten nuorten ja nuorten ryhmien tukemisen lisäksi etsivällä nuorisotyöllä on myös muu yhteiskunnallinen tehtävä – tuoda palveluiden ulkopuolella olevien nuorten ääni kuuluviin, tehdä näkyväksi palveluvajeita ja niitä yhteiskunnan tukiverkon rakoja, joista nuoret voivat pudota.

Etsivät nuorisotyöntekijät ovat yhdyshenkilönä erilaisten tukitoimien toteuttamisessa, opiskelijoiden, kodin, opettajien ja eri moniammatillisten toimijoiden välissä. Akuutissa ongelmatilanteessa tukihenkilö voi toimia sekä opettajien ja opiskeluhuoltohenkilöiden tukena. Tehtävinä ovat mm. kadonneiden opiskelijoiden etsintä, aktivointi opiskeluun ja motivaation ylläpito. Etsivä nuorisotyöntekijä voi olla mukana ohjaamassa nuorta hänelle soveltuvaan koulutukseen tai muihin tarvittaviin palveluihin, kunhan nuorisolakia kaikilta osin noudatetaan. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota siihen, että etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Etsivään nuorisotyöhön ei liity nuorelle pakkoa tai velvollisuutta.

Koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa. Tällöinkin nuorisolain mukainen etsivä nuorisotyö perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Velvollisuutta tietojen luovuttamiseen mainituissa tilanteissa ei enää jatkossa ole.

Koulutuksen järjestäjän on luovutettava tiedot muusta kuin oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa

koulutuksen järjestäjä voi jättää tiedot luovuttamatta, jos se arvioi käytettävissään olevien tietojen perusteella ja nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan huomioon otettuna, ettei nuori ole 10 §:ssä tarkoitettujen palvelujen ja muun tuen tarpeessa.

Nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot voidaan luovuttaa nuoren kotikunnalle etsivää nuorisotyötä varten seuraavasti: koulutuksen järjestäjä voi luovuttaa tiedot oppivelvollisesta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa, lukiokoulutuksessa tai tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa.

Yhteydenotto Kokkolan etsivään nuorisotyöhön Etsi oman kuntasi etsivä nuoristyöntekijä

Mikäli tuen tarpeessa oleva nuori eroaa ammattiopistosta, ollaan yhteydessä etsivään nuoristyöntekijään. Wilman tulostevalikossa on nyt tuloste YHT: EROILMOITUS + ilmoitus etsivälle.

9.9 Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Kunnissa on nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, jossa on mukana, opetustoimi, sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi, työhallinto, poliisihallinto, myös muita viranomaistahoja voi olla mukana. Sen tehtävänä on toimia vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa.

9.10 Yhteistyö seurakunnan kanssa

Oppilaitos tekee yhteistyötä seurakunnan kanssa. Kokkolan ammattikampuksella oppilaitospastori vierailee säännöllisesti ja osallistuu myös yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen.

9.11 Yhteistyö poliisin kanssa

Poliisin kanssa tehdään ennaltaehkäisevää yhteistyötä myötä mm. oppilaitoksella on nimettyjä koulupoliiseja, poliisi osallistuu ennaltaehkäisevään päihdetyöhön, pelastautumisharjoituksiin ja hyvinvointimessuihin.

Lisää alueen palveluista löytyy:

<https://www.kpedu.fi/tuki-polku/tietoa-yksil%C3%B6llisist%C3%A4-tukimuodoista>

10 Savuttomuuden edistäminen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisy

Ehkäisevä päihdetyö kouluissa ja oppilaitoksissa on sitä, että kaikille taataan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tavoitteena on ennaltaehkäistä päihdeongelmien syntymistä, tunnistaa varhaisessa vaiheessa mahdollinen päihteiden ongelmakäyttö sekä tarjota keinoja mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Tupakoinnin muiden nikotiinituotteiden, nuuskaamisen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisyä tukevat mm.

- luottamukselliset sosiaaliset suhteet lähiyhteisössä
- mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteen
- hyvät elämänhallintataidot, kuten tunne- ja sosiaaliset taidot
- hyvä itsetunto ja itsetuntemus
- viihtyisä ja turvallinen kouluympäristö, kiinnittyminen kouluyhteisöön, hyvä koulumenestys
- päihteiden, nikotiinituotteiden ja rahapelien vaikea saatavuus ja tiukka sosiaalinen kontrolli
- lähiyhteisön kielteiset asenteet käyttöä ja pelaamista kohtaan
- tietoisuus käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvistä riskeistä
- toimiva opiskelijahuolto ja erityisopetus
- vapaa-ajan toiminta

Savuttomuuden edistämisen ja päihteidenkäytön ehkäisyn keskeisenä tarkoituksena on antaa tietoa savuttomuudesta, päihdeaineista ja niiden käytön aiheuttamista riskeistä sekä lainsäädännöstä.

Nuorilla tulee olla oikeus saada asiallista tietoa, jonka perusteella he kykenevät harkitsemaan omia valintojaan. Terveystiedon lisäksi siihen tulisi kuulua pohdintaa myös tupakoinnin ja päihteiden aiheuttamista vaikeuksista kaverisuhteissa, koulunkäynnissä ja perhe-elämässä.

Asioiden käsittelytavoissa, näkökulmissa ja esimerkeissä tulisi lähteä läheltä nuorten kokemusmaailmaa. Opiskelijoiden yhteisiin tutkinnonosiin kuuluu terveystiedon ja liikunnan opintojakso, jossa käydään läpi tupakointia ja päihteitä ja niiden haittavaikutuksia. Terveystiedon näkökulma tupakointiin ja päihteisiin on ehkäisevä.

Kaikille opiskelijoille tehdään terveystarkastus ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Tarkistuksissa kohdistetaan huomio nuorten tupakointiin ja päihteiden käyttöön sekä niiden ennaltaehkäisyyn.

Ennaltaehkäisevän päihdetyön keinoja ovat myös päihteiden ongelmakäyttytymiseen puuttuminen ja asioiden esille nostaminen riittävän varhaisessa vaiheessa. Tupakoinnin ja päihteiden käytön

ennaltaehkäisemiseksi järjestetään tapahtumia, teemapäiviä ja kampanjoita päihteiden käytön vaaroista ja päihitteettömyyden eduista. Toiminnassa hyödynnetään alan opiskelijoiden osaamista.

Kouluterveyskyselyn kautta saadaan tärkeää tietoa, jota voidaan käyttää ennaltaehkäisevän työn suuntaamisen apuna. Valtakunnallista päihdeviikkoa ja hyvinvointimessuja voidaan hyödyntää ennaltaehkäisevässä työssä. Erityisen tärkeää on opiskelijoiden itsensä osallistaminen sekä tutor- ja opiskelijakunnan hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä.

Opiskeluterveydenhoito vastaa omalta osaltaan tupakoinnin ja päihdeongelmien varhaisesta toteamisesta ja mahdollisesta hoitoonohjauksesta. Opiskeluterveydenhoitajien tekemät terveyskyselyt ja niiden ohessa tehtävät mini-interventiot ovat hyviä seuloja, joiden pohjalta voidaan poimia ne opiskelijat, jotka tarvitsevat ohjausta ja neuvontaa. Ennaltaehkäiseviä keinoja ovat myös yleiset ja kohdennetut vapaa-ajan aktiviteetit. Myös terveystiedon opetus, säännölliseen elämän rytmiin kannustaminen, oppimisvaikeuksien varhainen tunnistaminen ja tuki sekä hyvin toimiva viranomaisyhteistyö tukevat ennaltaehkäisevän päihdetyön ja savuttomuuden toteutumista.

Ensiarvoisen tärkeää on toimiva yhteistyö paikallisten järjestöjen ja päihdepalveluja tuottavien organisaatioiden kanssa.

Päihteiden riskiehkäisyllä tarkoitetaan toimia, joita kohdennetaan tiettyyn ryhmään tai yksilöön. Kpedussa opiskeluterveydenhoitajat tekevät terveyskyselyn ja sen liitteenä Audit- testin 1. vuosikurssin opiskelijoille. Audit-testi uusitaan kutsuntatarkastuksen yhteydessä.

Ongelmakäyttäytymisen tunnistamisen jälkeen puututaan tilanteeseen ja seurataan sitä. Oleellisen tärkeää on, että opiskeluhuollon henkilöstöllä on riittävästi resursseja ja osaamista puuttua ongelmakäyttäytymiseen, tehdä tarvittaessa hoitoonohjausta ja seurata tätä prosessia.

Tarkempia ohjeita savuttomuuden edistämiseen ja päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn sekä puuttumiseen on Kpedun Päihdetoimintamallissa, joka löytyy Wihtorista (intra).

11 Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (164/2022) 80 §:n mukaan opettajan, toimialapäällikön, vararehtorin tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on

tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

11.1 Kiusaaminen

Kiusaamisesta on kysymys silloin, kun yksi ja sama opiskelija joutuu toistuvasti ja toisten tahallisen, negatiivisen toiminnan kohteeksi. Suora kiusaaminen on toistuvaa nimittelyä, haukkumista, pilkkaamista kasvatustien, lyömistä, tönimistä, potkimista, tai muuta väkivaltaista käytöstä ja henkilökohtaisiin tavaroihin kajoamista. Epäsuora kiusaaminen on sitä, että joku jätetään toistuvasti ryhmän ulkopuolelle, puhutaan pahaa ilman asianomaisten tietämistä ja yritetään saada muu ryhmä asianomaista vastaan. Kiusaamiseen liittyy usein voimasuhteiden epätasapaino: kiusattu opiskelija voi olla puolustuskyvytön kiusaajaan tai kiusaajiin nähden.

Kiusaamiseksi katsotaan myös somessa tapahtuva kiusaaminen.

Opettajan, toimialapäällikön, vararehtorin tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on tuoda esiin oppilaitoksessa tapahtuvan kiusaamisen ja häirinnän lisäksi myös koulumatkalla esiin tulevat kiusaamis- ja häirintätapaukset. Tämä edesauttaa sekä kokonaistilanteen selvittämistä että tehostaa kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

11.2 Syrjintä

Syrjintä tarkoittaa ihmisten eriarvoista kohtelua tai erilaiseen asemaan asettamista ilman hyväksyttävää perustetta. Syrjintää on myös uhkaavan, vihamielisen, halventavan tai nöyryyttävän ilmapiirin luominen sekä käsky tai ohje syrjimiseen kannustaminen. Syrjintää tapahtuu muun muassa iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, uskonnon, kielen ja sukupuolen perusteella.

11.3 Häirintä

Häirintä on useimmiten järjestelmällistä ja jatkuvaa toista henkilöä alistavaa toimintaa ja käyttäytymistä, joka kohdistuu toisen persoonaan tai yksityiselämään kuten ominaisuuksiin, luonteenpiirteisiin, sukupuoleen, ulkomuotoon, harrastuksiin ja perhesuhteisiin. Häirintää on esimerkiksi toistuva uhkailu, pelottelu, ilkeät ja vihailevat viestit sekä väheksyvät ja pilkkaavat

puheet. Häirintä on epäasiallista kohtelua, joka voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa henkilön turvallisuudelle, terveydelle tai hyvinvoinnille. Seksuaalista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen esimerkiksi alentava puhe. Se on vihjailua, epäasiallista puhetta, ei toivottua seksuaalista ehdottelua, vaatimista ja fyysistä koskemista.

11.4 Ostrakismi

Ostrakismi tarkoittaa torjutuksi tulemistä ja huomiotta jättämistä, sosiaalista ulossulkemista. Se on tahallisesti tai tahattomasti tuotettua sosiaalista kipua, joka on verrattavissa väkivaltaan tai kiusaamiseen.

Ulkopuolisuuden kokemuksen tuottamisen keinoja ovat esimerkiksi, katseen tai keskusteluyritysten sivuuttaminen, selän kääntäminen, viesteihin vastaamattomuus tai yhteisestä tekemisestä ulossulkeminen. Ostrakismi on näkymättömyytensä vuoksi ulkopuoliselle, esimerkiksi opettajalle, hyvin vaikeasti tunnistettavissa olevaa ja siksi puuttumisen kannalta haasteellista.

11.5 Vihapuhe

Vihapuhetta ovat kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi ihonväriin, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen.

11.6 Väkivalta

Väkivalta on henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, ihmisryhmään tai yhteisöön.

11.7 Kiusaamisen, syrjinnän, vihapuheen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy

Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa pyritään kiusaamisen, syrjinnän, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn monilla yhteisöllisillä, opiskeluhuollollisilla ja opiskelijoita tukevilla toimilla.

Perusopetuksessa vakavan koulukiusaamisen kohteeksi joutuneista saadaan saattaen vaihtotietoja. Myös opiskelijoiden ja huoltajien kautta saadaan aiemmat kiusaamistiedot. Nämä tiedot viedään Wilmaan ja ne ovat Wilman kautta ryhmänohjaajien ja opiskeluhooltohenkilöstön saatavilla.

HOKSiin erityisen tuen toimenpiteet tarjotaan kaikille erityisopetusta tarvitseville ja heille pyritään järjestämään tarvittavat tukitoimet. Tukitoimien tavoitteena on varmistaa ja turvata opiskelijan merkityksellinen opinpolku ja näin mahdollisesti ehkäistä turhautuminen ja epätoivottava käyttäytyminen.

Opiskeluhoolto palvelut ovat kaikissa toimipisteissä opiskelijoiden käytettävissä ja näin pyritään mahdollistamaan varhainen puuttuminen ja ongelmiin tarttuminen kiusaamiseen, syrjintään, häirintään sekä väkivaltaan liittyvissä tilanteissa. Uudet opiskelijat ryhmätetään esim. ryhmäytymispäivissä. Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä kotiväeniltojen ja palaverien muodossa.

Opiskelijoiden osallisuutta lisätään opiskelija- ja asuntolatutor- ja opiskelija-kuntatoiminnan avulla. Opiskelijoiden edustajia kuullaan rehtorin tapaamisissa. Yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittäminen on myös osa kiusaamisen, syrjinnän, häirinnän ja väkivallan ehkäisyä. Keski-Pohjanmaan ammattiopistossa ja kansanopistossa yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimia, joilla edistetään opiskelijoiden ja opiskeluyhteisön oppimista, osallisuutta, terveyttä, turvallisuutta, esteettömyyttä ja hyvinvointia.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon toimien suunnittelu ja toteuttaminen tapahtuu opiskeluhooltoryhmissä Kokkolassa ja maakunnassa opiskeluhoollon vuosikellon mukaisesti. Painopisteet määritellään opiskelijapalautteiden perusteella, joita saadaan mm. kouluterveyskyselystä, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyistä, tulo- olo- ja päättökyselyistä sekä opiskelijakunnan esittämien toiveiden mukaisesti. Kyselyiden tuloksia käydään läpi eri foorumeissa ja epäkohtiin puututaan opiskeluhoollon seuraavan vuoden tavoitteita asettaessa. Opiskeluhooltoryhmät asettavat seuraavan vuoden tavoitteet.

Kiusaamisen vastaisessa työssä opiskeluhooltoryhmät kokoavat yhteisön turvallisuutta ja hyvinvointia koskevaa tietoa (ml. kiusaamisen esiintyvyys) eri lähteistä ja seuraavat ja arvioivat yhteisön ja ryhmien turvallisuuden ja hyvinvoinnin tilaa sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vaikuttavuutta.

11.7.1 Kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen

Kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen tulee puuttua välittömästi ja suhtautua vakavasti.

11.7.2 Toimintaohjeet kiusaamis-, syrjintä-, häirintä-, ja väkivaltatilanteissa

Ensisijainen keino opiskelijoiden keskinäisiin tai opiskelijoiden sekä henkilöstön välisiin konflikteihin puututtaessa ovat sovittelu, puhuttelu, suullinen huomautus ja/tai huolenpitokeskustelu. Näitä

keinoja käytetään ohjaustoimenpiteinä, jotka edeltävät kurinpitokeinoja. Kirjaaminen/dokumentointi opintohallintojärjestelmään

11.7.3 Opiskelija kiusaa/syrjii/häiritsee toista opiskelijaa

Puuttuminen

Jokainen henkilökuntaan kuuluva on velvollinen puuttumaan kiusaamis-, syrjintä- ja häirintätilanteeseen. Myös opiskelijat ovat velvollisia ilmoittamaan havaitsemastaan kiusaamisesta, häirinnästä tai syrjinnästä.

Alustava selvittely

Tilanteen havainnut henkilö rauhoittaa tilanteen ja selvittää asian mahdollisuuksien mukaan ja vie asian vastuuhjaajalle.

Selvittely

Vastuuhjaaja pyytää tarvittaessa opiskeluhuollon henkilön mukaan selvittelyyn. Vastuunohjaaja ja tarvittaessa opiskeluhuollon työntekijä haastattelevat yhdessä ensin kiusatun ja sen jälkeen kiusaajan /kiusaajat. Tärkeää on jäsentää, mitä on tapahtunut ja ketkä ovat olleet osallisena. Molempia osapuolia kuullaan tasapuolisesti

Alaikäisen huoltajaa tiedotetaan ja sovitaan seurannasta.

Seurannasta sopiminen.

Sovitaan seurannasta noin kahden viikon välein. Myös seuranta kirjataan.

Kirjaaminen.

Wilmaan ohjaus ja tuki- välilehdelle

Mikäli tapaus on lievä ja osapuolet ovat valmiita sopimaan, siirrytään jälkiseurantaan ja sovitaan jatkotoimenpiteistä.

11.7.4 Mikäli tilanne jatkuu:

Mikäli seurannassa käy ilmi, että kiusaaminen on jatkunut:

- Opiskelija kutsutaan kuulemiseen kirjallisesti (alaikäisen huoltaja mukaan)
- Kuulemisesta laaditaan asianmukainen pöytäkirja.
- Kirjallinen varoitus voidaan antaa kuulemistilaisuuden jälkeen.

- Toimialapäällikkö tekee tarvittaessa esityksen varoituksesta kuulemisen perusteella.
- Päätöksen tekee rehtori, ja antaa viranhaltijapäätöksen tiedoksi opiskelijalle ja alaikäisen kohdalla huoltajalle.
- Toimialapäällikkö vie tiedon kuulemisesta kuraattorille tuen tarpeen arvioimiseksi sekä kiusatulle että kiusaajalle. Toimialapäällikkö kertoo opiskelijalle, että tieto viedään myös kuraattorille.
- Kiusatun/häirityn/syrjityn kanssa käydään yhteinen seurantakeskustelu toimialapäällikön kutsumana.

Mikäli tilanne edelleen jatkuu Kiusaaja:

1. Opiskelija voidaan erottaa määräaikaisesti (enintään yhdeksi vuodeksi, oppivelvollinen enintään 3 kk)
2. Kuulemistilaisuus järjestetään aina ennen määräaikaista erottamista. Opiskelijan
3. määräaikaisesta erottamisesta päättää rehtori tai koulutuksen järjestäjän monialainen opiskeluoikeuden toimikunta. Korkeintaan kolmen kuukauden määräaikaisesta erottamisesta päättää rehtori tai kansanopiston rehtori. Perusteltu päätös lähetetään valitusosoituksineen tiedoksi opiskelijalle sekä alaikäisen kohdalla huoltajalle. Mikäli opiskelija on alaikäinen, kutsutaan vanhemmat tilanteen selvittämistä ja kuulemista varten paikalle.
4. Ilmoitus poliisille tarvittaessa
5. Voidaan myös kysyä neuvoa koulupoliisilta nimettömästi, olisiko tilanteessa syytä tehdä rikosilmoitus. Kiusaaminen voi täyttää vakavimmillaan myös rikoksen tunnusmerkistön. Vakavissa väkivaltaa sisältävissä tilanteissa tulee ottaa välittömästi yhteyttä poliisiin.

Mikäli tilanne edelleen jatkuu:

Kiusattu

Ohjataan opiskeluhuollon palveluiden piiriin

11.7.5 Muut kiusaamistilanteet

Mikäli opettaja tai oppilaitoksen muuhun henkilökuntaan kuuluva loukkaa omalla toiminnallaan opiskelijaa toistuvilla ivailuilla, sukupuoleen perustuvalla epätasa-arvoisella käyttäytymisellä, seksuaalisella häirinnällä tai muulla opiskelijaa loukkaavalla tavalla.

- Opiskelijaa pyydetään ottamaan yhteyttä kuraattoriin tai psykologiin.
- Henkilökunnan edustajalla on velvollisuus viedä asia toimialapäällikölle/esimiehelle vähintään nimettömällä tasalla.
- Opiskelijan nimi voidaan mainita opiskelijan luvalla.

- Toimialapäällikkö/esimies selvittää tilanteen ja ryhtyy tarvittaviin kurinpito- tai juridisointimenpiteisiin alaisensa osalta ja tiedottaa asiaan puuttumisesta kuraattorille tai psykkarille.
- Opiskelija voi tehdä rikosilmoituksen poliisille ja saada tukea tähän kuraattorilta.
- Opiskelija tapaa kuraattoria tai psykkaria uudestaan tarvittaessa. Alaikäisen kokkolaisen osalta asia voidaan tarvittaessa viedä Ankkuritiimille.

11.7.6 Opiskelija loukkaa opettajaa tai muuta henkilökuntaa

Opiskelija saattaa myös käyttäytyä ylimielisesti, halveksivasti tai uhkailevasti henkilökuntaa kohtaan. Toimitaan samoin kuin kiusaamistilanteessa.

11.7.7 Väkivaltatilanne

Väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvän tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantavan opiskelijan voi opettaja määrätä poistumaan oppilaitoksesta omien jäljellä olevien oppituntien ajaksi tai koko loppupäiväksi.

Edellä mainitussa tapauksessa noudatetaan toimintaohjetta Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista, joka on laadittu lain ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) ja Opetushallituksen määräyksen (OPH-1106-2022) mukaisesti (kts. Wihtori).

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kiusaamisen_vastainen_työ_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf

12 Toimintaohje koskien opiskeluun liittyviin matkoihin

Järjestyssäännöt ulottuvat myös koulumatkoihin. Koulutukseen liittyvien matkojen osalta opistossa noudatetaan käytäntöä, jossa palkattu henkilöstö on ensisijainen taho kuljettamaan opiskelijoita. Tutkinnon perusteiden mukainen opetus sekä siihen liittyvät opinto- ja tutustumiskäynnit ovat oppilaitoksen vastuulla.

Koulumatkat eivät näin ollen ole varsinaista koulun toimintaa, mutta opiskelijat ovat vakuutettu myös koulumatkojen osalta ryhmätapaturmavakuutuksella, joka on opiskelijoiden lisäturvavakuutus. Tämä vakuutus korvaa tapaturmat, jotka sattuvat varsinaisella kouluajalla-la luokkamutoisissa opetuksessa, liikuntatunneilla, välitunnilla sekä opiskelijan osallistuessa koulun suunnitelman mukaisiin yhteisiin urheilutapahtumiin, retkiin, käynteihin näyttelyissä, tehtaissa tms.

Opiskelijat voivat kyydittää toisia opiskelijoita poikkeustapauksissa. Logistiikka- ja luonnonvara- alan opiskelijat voivat kuljettaa toisia opiskelijoita ammattitaitonsa kehittämiseksi. Luonnonvara-alan opiskelijoilta vaaditaan ajolupa toisten opiskelijoiden kuljettamiseksi

13 Toimintaohje äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa

Äkillisten kriisien, uhkien ja vaaratilanteiden ennaltaehkäisy ja toimintaohjeet on kuvattu Kriisitoimintaohjeeseen, joka löytyy Wihtorista (intra).

14 Hankkeiden tuottamat palvelut

Kpedulla on useita opiskelijoiden, opettajien, ohjaajien ja opiskeluhuollon toimijoiden hyvinvointia tukevia hankkeita.

Tällä sivustolla esitellään opiskeluhuvinvointiin liittyviä hankkeita.

<https://www.kpedu.fi/hyvinvointihankkeet>

<https://www.kpedu.fi/AIM>

<https://www.kpedu.fi/kpedu/projektitoiminta-hankkeet/projektit/projektiarkisto/ota-haltuun>

<https://www.kpedu.fi/Satoa>

15 Linkkejä

Opiskeluhoolto

<https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoolto>

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>

Oppimisvaikeudet

<https://oppimisvaikeus.fi/materiaalit/materiaaleja/oppimisvaikeuksien-tunnistaminen/>

<https://askelaikuisuuteen.fi/> <https://kuntoutussaatio.fi/oppimisentuki/menetelmat/>

Mielenterveys

www.mielenterveystalo.fi

www.nyyti.fi <https://www.yeesi.fi/>

Savuttomuus

www.stumpi.fi www.smokefree.fi

www.tyokalupakki.net

www.savutonsuomi.fi

Päihdelinkit

www.varjomailma.fi

www.paihdelinkki.fi/tietopankki

www.ehyt.fi/

<https://paihdelinkki.fi/>

www.irtihuumeista.fi

Itseluottamus, itsetunto

www.mll.fi www.nyyti.fi

<https://mieli.fi/fi/mielenterveys>

Liikunta

www.ukkinstituutti.fi

<https://www.tyokykypassi.fi/>

Kiusaaminen

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kiusaamisen-vastainen-tyo>

<https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/kiusaaminen>

Yhteisöllisyys

www.nuortenakatemia.fi

Ystävät, yksinäisyys

www.nyyti.fi www.mtkl.fi/tietopankki/arjessa_selviytyminen/yksinaisyys

Jännittäminen, sosiaalisten tilanteiden pelko, ahdistus

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi>

Syömishäiriöt

<https://www.mielenterveystalo.fi/fi/syomishairiot>

Seksuaalisuus

www.vaestoliitto.fi/nuoret

https://seta.fi/tue/seta/?gclid=EAlaIQobChMI2_ept7ni_QIVuSB7Ch3nhQGgEAAAYASAAEgJ2t_D_BwE

Seurustelu

<https://www.nuortennetti.fi/>

seksuaalioikeudet

<https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/>